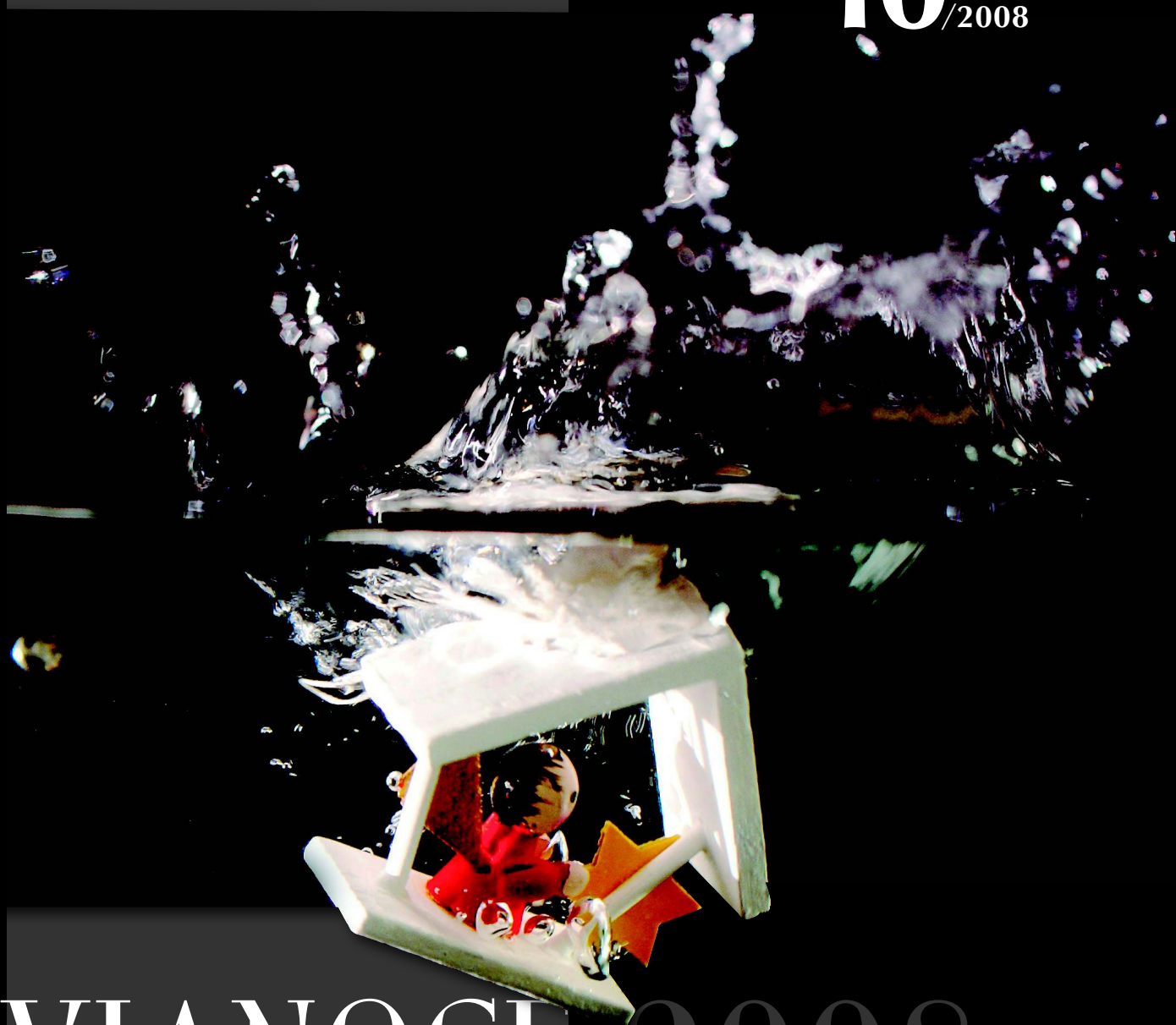

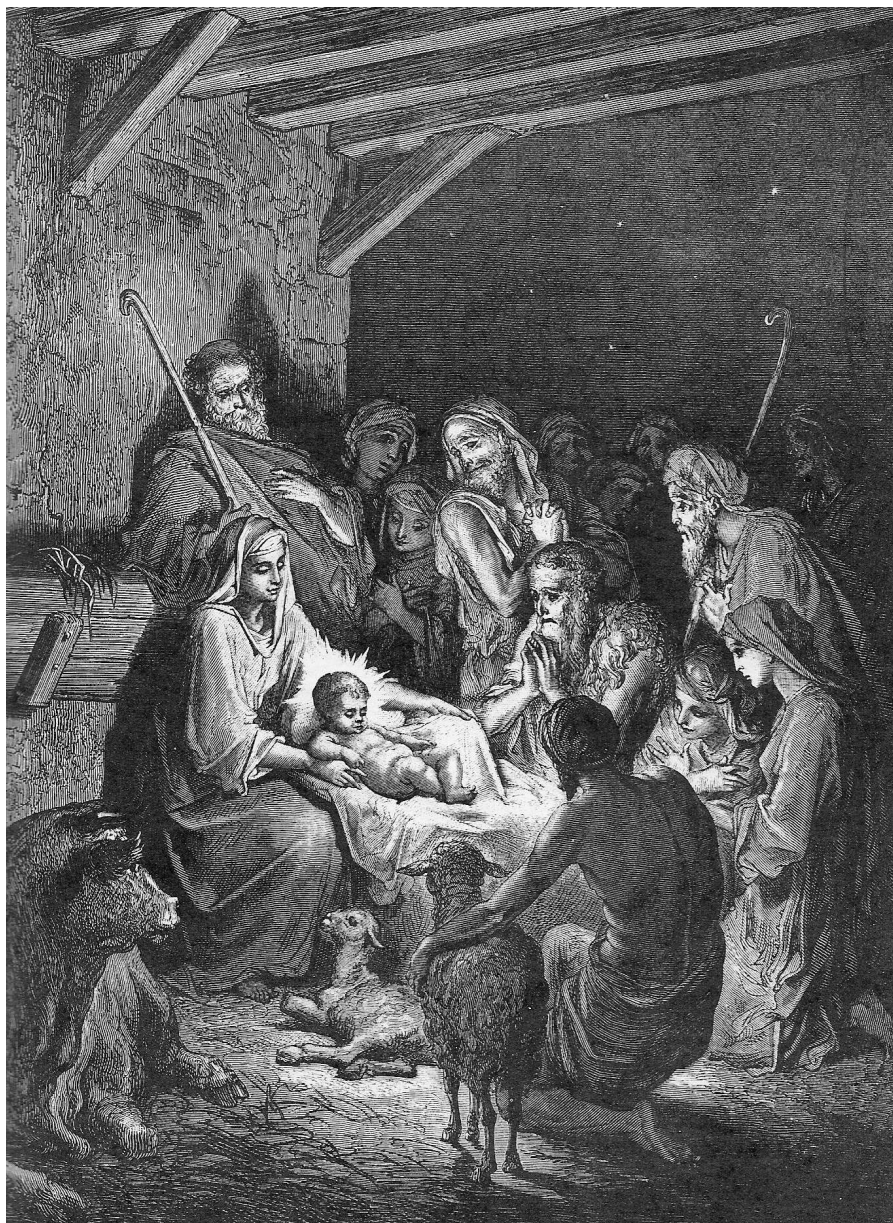
DIALOG

KREŠŤANSKÝ DISKUSNÝ A POLEMICKÝ MESAČNÍK

10^{I. ročník}
/2008

VIANOCE 2008

GUSTAVE DORÉ:
Narodenie Ježiša Krista podľa Lukáša
(Biblia, Tours, 1866)

DIALÓG

Odporúčaná predajná cena 40–65 Sk
(1,33–2,16 €), k.k.: 1 € = 30,126 Sk
(podľa zborových dotácií)

Objednávky v jednotlivých zboroch.
Objednávky v redakcii:
cena + poštovné

PRIVÍTAME VAŠU POMOC,
KTORÚ MÔŽETE POSLAŤ NA ÚČET:
262 104 1859/1100, špecifický symbol 1008

Redakčná rada:
Štefan Markuš, predseda (Bratislava)
Tibor Máhrik (Žilina)
Jana Nagajová (Bardejov)
Bohuslav Piatko (Bratislava)
Josef Sýkora (Bratislava)
Rastislav Števkó (Levice)

Šéfredaktor:
Bohuslav Piatko
sefredaktor@mesacnikdialog.sk

Vydavateľ:
Media Svatava, spol. s r.o.

Redakcia:
Dialóg, Živnostenská 2, 811 06 Bratislava,
č. tel.: 02 529 57 933
e-mail: dialog@mesacnikdialog.sk
web: www.mesacnikdialog.sk
Gabriel Gajdoš
e-mail: gabriel.gajdos@cb.sk

Redakcia:
Jana Hlatká
Emil Komárik
Jozef Uhlík
Žilina:
Eva Bechná
Jana Rojková

e-mail na redaktorov v tvare:
priezvisko@mesacnikdialog.sk

Jazyková úprava:
Anna Matláková a Jana Nagajová

Dizajn a grafické spracovanie:
Martin Piatko

Tlač: BB print, Bratislava

Predná strana obálky:
Jana Bánová: Bez názvu

Zadná strana obálky:
Pavol Piatko: Zima na Plejsách

Reg. číslo MK SR: 3881/2007
ISSN: 1337-6985

O B S A H

VIANOCE 2008

**Tatínek mi řekl: „Pepíku,
Pepíku, drž se pevně!
A už jsme jeli.**

Kolem nás svištěly větve stromů, které se pod tíhou sněhu skláněly až k zemi. Vítr a sněhové vločky nás štípaly do očí a my se křečovitě drželi saní, aby nás ta prudká lesní cesta nevyhodila na některý ten kmen. Nakonec jsme stejně skončili v nějaké sněhové závěži, ale pranic nám to nevadilo. Se smíchem jsme se vyhrabali ven a znovu a znovu táhli sánky do kopce. Všude bylo bílo, sníh se až závratně jiskřil a vzduch byl čirý jako studánka.

Vánoce jsou v mé mysli spojeny hlavně s dětstvím. Se sáňkováním v lese na proti našemu domu, s tím obrovským vzrušením s jakým jsme počítali dny do vánoc a dohadovali se, jaké že to dárky letos pod stromeček dostaneme, s vůní pečeného cukroví, se kterým jsme se všichni sourozenci snažili mamince pomáhat (tedy z našeho pohledu to ochomítání se v kuchyni za účelem uždibování z těsta a ještě horkého cukroví byla určitě velká pomoc) a se zdobením vánočního stromečku, který měl co dělat, aby všechny ty ozdoby udržel.

I když stárneme, Vánoce nás svojí magickou silou neodolatelně proměňují v malé děti. Možná už se tolik netěšíme na to, s čím nás naše rodina a přátelé překvapí, ale za to se šibalským úsměvem osnujeme, jakým dárkem překvapit je. Možná už neužíváme mamince právě napečené cukroví, ale máme radost, když můžeme vidět celou rodinu pospolu společně hodující to, co jsme pro ně napekli. Je dobře, že jsme dospěli a z těch, kteří rádi dostávají dary se stali těmi, kteří dárky a tím i sami sebe rozdávají. Ale něco z dětství bychom naopak měli zase objevit.

Síla Vánoc je mimo jiné právě v tom, že se nám o nich narodil Bůh jako malý chlapec. Historicky před dvěma tisíci lety, symbolicky každé Vánoce znovu a znovu. Skutečnost, že se Bůh celého vesmíru narodil právě jako malé bezbranné dítě nám říká něco zásadního o jeho charakteru i o podstatě lidského života vůbec. K tomu, abychom Boha zahlédli, musíme mít totiž dětské oči. Oči, které jsou připraveny zaostřit se na tajemství a svět za hranicí viditelného. Potřebujeme dětskou důvěru, která je ochotna vložit svoji malou ruku do otcovy dlaně a nechat se vést, aniž přesně ví, kam je otcova ruka vede. Musíme znovu objevit pohádkovou rovinu dobra a zla a naučit se věřit ve spravedlivé rozuzlení. Dětská spontánnost a radost z malých věcí nám zase připomíná, že zázrak je přítomen právě tady – v každém dni a v každé hodině, kdy se před námi otevírá svět jako obrovský a nádherný květ.

Už jsme dospěli a dětské věci nechali dětem. Sáně a vytahané oteplováčky nechali někde ve sklepě, oblékli si dobře šitý oblek a vydali se na naše dospělácké schůzky řešící veledůležité problémy vesmíru. Na radost z malých věcí nemáme čas, na pohádky už nevěříme a na tajemství nemáme oči. Kdyby nebylo Vánoc, možná by nám ani nepřišlo, že do Božího království smíme vstoupit pouze jako děti. Ještě že k nám tedy s železnou pravidelností přicházejí Vánoce a že máme kolem sebe děti, které nám je nenechají přejít jen tak.

A tak se těším až napadne první sníh. Já vytáhnou ze sklepa staré sánky, vezmu toho našeho malého kluka, co na tu bílou nádhru bude kulit oči a vyšlápeme někde v lese pořádný kopec.

Řeknu mu: „Šimone, Šimone, drž se pevně!“ A pojedeme.

JOSEF SÝKORA

DOTKNI SA HVIEZD

Text: TIBOR MÁHRIK

Foto: ĽUBO BECHNÝ

Hviezdy vždy fascinovali človeka. Fotograf, astronóm, astrológ aj obyčajných ľudí. Už nie sú len na nebi. Hľadáme ich aj na zemi. Hymnu obľúbenej šou – Slovensko hľadá superstar – si spievajú aj malé deti: „Dotkni sa hviezd a skús vdýchnuť svoj strach, vždy vybrať tú správnu z ciest... Zblízka sa dívať a náramne chcieť rozprestrieť krídla, letieť...“ Naozaj stačí len rozprestrieť krídla a letieť? Naozaj stačí len chcieť? Naozaj je možné dotknúť sa hviezd? Sú úžasné.

Dávní moreplavci vzhliadali k nim priam zbožne, veď *vidieť* hviezdy znamenalo *poznať* cestu. Bez poznania cesty by boli vydaní na milosť a nemilosť morských vôd. A more? To vie byť veľmi nemilosrdné, aj keď milovníci letných dovolení naň nedajú dopustiť. Zabudol som poznamenať, že *vidieť* hviezdy ešte neznamená *rozumieť* im a teda vyčítať z nich svoju orientáciu. Dávní moreplavci to bravúrne ovládali a orientovať sa vedeli.

Sú fascinujúce.

Zaľúbenci pod hviezdou oblohou dokážu mlčať dlhé chvíle, veď kto chce *rozumieť láske*, má sa v tichu zahľadiť aj tam „hore“. Mat' spoločné záujmy neskôr v manželstve sa niekedy učíme najskôr kdesi pod hviezdami. Nie nadarmo J. Lacroix povedal: „Milovať sa neznamená vzájomne hľadiť na seba, ale znamená hľadiť spolu tým istým smerom. Nepamätám si plavbu nočným morom, ale pamätám si naše prvé rande. Stáli sme – kde inde? – presne pod Plejádami. Dodnes tam s manželkou radi zájdeme.“

Sú vyučujúce.

Rozprávkový leví kráľ Mufassa dobre vedel, prečo brával svojho syna Simbu večer pod nebeskú klenbu posypanú hviezdami. Učil ho hľadiť „hore“, keď raz v živote bude opustený, sám, bezradný... Múdry je ten otec, či matka, čo vezmú svoje deti z mesta von, kde blikanie reklám a neónov nebráni vidieť jas hviezd, aby tam, v tichu samoty, hľadali v postavení hviezd rôzne zvieratká, obrazy alebo dokonca dopravné prostriedky. Pritom môžu otvárať *hlboké témy* o pôvode sveta. O vlastnej rodinnej genealógii a ságach, ktoré formovali našich rodičov a budú aj deti našich detí. Deti predsa majú právo poznať históriu svojho rodu.

Sú zdrojom konfliktu.

Môže pohľad na hviezdy priniesť nejaký konflikt? Asi áno. Určite áno. Stačí, aby sa do debaty zapojili astronómovia. Tí vás hneď vyvedú z omylu a presvedčia vás, že nehľadáte na hviezdy, ale na objekty, z ktorých len niektoré sú hviezdy. Odborne vám vysvetlia, že to padajú Perzeidy a nie hviezdy

z neba... a nebo nie je vôbec pojem, ktorý by vzdelaný človek mal používať. Zahrnú vás informáciami o kvazarochoch, pulzarochoch a korónach... – a problém je na svete. Dvaja budú hľadiť na to isté a predsa nebudú vidieť to isté. To isté budú opisovať a predsa budú vyslovovať odlišné tvrdenia. Darmo, experti rozumejú všeličomu, len nie poézii. A poézia je o živote. Vyhýbajte sa expertom! Hľadajte tých, čo rozumejú životu. Apropo, sú aj takí, čo sa rozumejú poézii, ale tí zase nerozumejú hviezdám.

Nedávno zomrela pani Vilma Jamnická. Herečka, spisovateľka a nestor astrológie na Slovensku. Verila hviezdám, snom, horoskopom, kartám a liečiteľstvu. Jej priateľ jogín Ignatenko jej pred rokom prorokoval, že bude žiť 105 rokov. Uverila mu. Uverila aj tomu, že v budúcom živote si znovu vezme Dr. Jamnického. Mnohé médiá s ňou natáčali rozhovory a publikovali jej rady na lásku, zdravý život, návod na elixír mladosti a vitality. Nestalo sa. Ani sa nestane. Odišla v úctyhodnom veku 101 rokov, ale nie podľa proroctva. Jej spomienky a reflexie z dejín slovenského divadelného umenia by boli zrejme vzácnejšie, ako výklady horoskopov. Hviezdy totiž vedia aj klamať a klamať veľmi rady. Najmä, ak v nich vidíme, čo tam nie je. Vtedy nepomôže ani úprimná viera toho, čo učí, ani toho, kto sa učiť nechá. Škoda, že médiá idú viac po senzáciách ako po pravde.

Bol obyčajný, letný, jasný deň. Vybral som sa uličkou v jednej dedinke v Púchovskej doline. Pozeral som sa na stromy, domy a záhrady a premýšľal nad tým, ako sa to zmenilo za tých 20 rokov, čo som tu bol naposledy. Z príjemného premýšľania ma vyrušil pohľad na pomerne veľký hvezdársky ďalekohľad, ktorý som zazrel medzi stromami v neďalekej záhrade. Nedalo mi nezastaviť sa.

Mladý chlapec pracujúci na družstve sa chystal pozorovať zatmenie slnka. Bol 1. august 2008. Dômyselné zariadenie posuvného krytu chrániaceho jeho biely poklad – takmer 3m vysoký teleskop – naznačovalo, že sa rozprávam s človekom, ktorý má hviezdy naozaj rád. Preto im rozumie, preto do nich investuje, preto o nich vie nádherne rozprávať. Uprostred kotkodákajúcich sliepok, neďaleko zablateného horského traktora a množstva jabĺk popadaných na zemi. Úroda je vraj toho

roku veľká. Vari aj úroda záberov čiastočného zatmenia slnka sa vydarila. Jeho priatelia mali viac peňazí ako on. Cestovali do Mongolska, kde mohli vidieť úplné zatmenie. Nuž, aj za menej peňazí sa dá sledovať to isté zatmenie! Stihol mi povedať, že je zamilovaný do učiteľky a budú sa brať. Problém je však s bývaním. Skvelý človek. Skvelý zážitok. Skvelý rozhovor.

Mimochodom, počkal som až do zatmenia. Úžasné pohľady na Slnko, ktoré začína byť zatienené iným objektom, mi dodnes ostali v pamäti. Podobne je to i so zatmením mesiaca. Fascinujúce pohľady na krátery a povrch mesiaca sa totiž ukážu práve tam, kde je rozhranie svetla a tieňa. Posledné čiastočné zatmenie Mesiaca bolo 16. augusta 2008. Jeho úplné zatmenie na Slovensku vraj bude až 7. októbra v roku 2135. Dovtedy – echm, asi budeme zberať tie jablká zo zeme. Iba ak by sme 22. júla 2009 stihli odskočiť do Číny, kde bude úplné zatmenie Slnka. Ak povieme, že sme z krajiny olympijskeho víťaza vo vodnom slalome, Martikána, tak nás cez hranice určite pustia...

Z nečakaného stretnutia som odišiel ponorený do sveta iných úvah. Opäť som si spomenul na pilotný motív piesne zo Superstar „Dotkni sa hviezd“. Hviezd sa predsa nedá dotknúť, hoci sa ich dotýkame! Poézia, paradoxne, hoci je o živote, na rozdiel od života unesie kadečo. Život nie. Ten je nekompromisný. Preverí všetky sny. Všetky vízie. K lietanu nestačí len chcieť lietať. Treba aj vedieť lietať. Aj mať na čom. Nestačí len „rozprestrieť krídla“ a letieť. Tá pieseň v sebe nesie ilúzie dnešnej doby. Mnohé sú o to zradnejšie,

o čo sú lákavejšie. Nestačí totiž len „náramne chcieť“, rovnako ako nestačí len veriť. História pozná dost' havarovaných lietadiel. Každé jedno z nich chcelo aj verilo, že doletí.

Koniec ilúziám!

Rozhodujúca je pravda. Najmä tá o nás samotných. Potrebujeme pozorovať aj „zatmenie duše“, neutekať pred svojou temnou stránkou sveta, ktorú skrývame pred najbližšími. Naopak, svet túžob a motívov hlboko v nás treba poznať pocitovo. Obraz nás, práve keď sa nedarí. Keď búrkové mraky zatiahnu inak jasnú oblohu nad nami.

Vtedy, na tom podivnom rozhraní jasů a tmy, sa totiž vynárajú kontúry pravdy o našej povahe, charaktere, osobnosti. Kríza odhaľuje nielen slabiny, ale zjavuje aj silu. Ten paradox výborne vystihol L. N. Tolstoj: „*Láska začína tým, že sa človek cíti osamotený.*“

Nehľadáme hviezdy na zemi.

Taká je pravda. Ony sú tam, my sme tu. Nemôžeme sa ich dotknúť, hoci by sme tak radi. Symbolizujú svet a veci, po ktorých hoc túžime, nemôžeme ich mať. Úžasné na tom je, že bohatí i chudobní, úspešní i tí neúspešní, všetci máme nad hlavou tie isté hviezdy. Nebeská spravodlivosť! Všetci sa môžeme orientovať a plaviť sa správnym smerom, vyhnúť sa útesom. Všetci môžeme milovať, hoci nemusíme byť milovaní. Nie náhodou práve Portugalci, národ moreplavcov, majú krásne príslovie: *Ak Mesiace a láska nerastú – ubúdajú.*

□

DIALÓG na rok 2009

ĎAKUJEME
že DIALÓG si našiel miesto vo vašich zboroch i rodinách

TEŠI NÁS
že DIALÓG zaujal aj vás, ktorí si ho požičiavate

NEPOMÔŽE
DIALÓGU, ak chce prežiť, keď si ho požičiavate

POMÔŽE
DIALÓGU, keď si ho na rok 2009 objednáte

OBJEDNÁVKY
u zborových
distribútorov
(bez poštovného
pri odbere min. 5 ks),
alebo priamo v redakcii
(+ 50% poštovné)

O HORÁCH, CESTOVATEĽSTVE A BOHU

FRANTIŠEK KELE – horolezec, cestovateľ, vedec, publicista.
*Na jar tohto roku vstúpil do zboru Cirkvi bratskej v Bratislave.
Porozprával sa s ním BOHUSLAV PIATKO.*

Môj otecko bol evanjelik, mamička katolíčka a duchovnú výchovu mala v rukách ona. Už od malička som akosi vnútorné kritizoval katolicizmus, hoci som chcel študovať za kňaza. Prekážala mi tam však teatrálnosť, formalizmus, pompeznosť. Okrem Boha sa mi tam nepáčilo nič.

Moja manželka pochádza z Čiech a jej mamička bola členkou Jednoty československej. Keď prišla k nám na návštevu, do Bratislavy, chodila na Cukrovú. My sme niekedy chodili s ňou, občas aj bez nej, a keď zomrela, tak sme si tam chodili na ňu zaspomínať. Občas sme tam teda chodili, a tento rok sme sa stali aj členmi Cirkvi bratskej.

Na pobožnosti sedávame zväčša hore, na balkóne, a raz, ani

neviem prečo, som bol dole, a zrazu počujem: „Pán profesor, čo tu robíte?“ A to bol Igor André, ktorého som kedysi učil na základnej škole. A hneď tam mi pripomenul, prečo si ma zapamätal. Raz som mu totiž dal nespravodlivo trojku z odpovede, hoci som si nebol celkom istý, či mám pravdu ja, alebo on. Keď som si to v kabinete overil, zistil som, že mal pravdu on, vybehol som za ním a ospravedlnil som sa mu.

A ešte jednu spomienku mám z čias, keď sme začali chodiť do Cirkvi bratskej. Keď som povedal jednému známemu, ktorý poznal Cirkev bratskú, že tam chodím, začudoval sa, že ma prijali, lebo ich poznal a povedal mi: „To je klub, oni sú veľmi uzavretí a ak ťa prijímú, budeš prvý z ulice.“

Vo svojom novinárskom živote som sa už stretol a rozprával s tými najrozličnejšími ľuďmi, ale asi po prvý raz hovorím s človekom, ktorý stál na všetkých piatich kontinentoch. A okrem toho má na konte aj výstupy na najvyššie a možno aj najťažšie hory sveta.

Motivovali ma dvaja ľudia: môj otec a môj profesor z univerzity. Otecko bol skialpinista, horolezec, vysokohorský chatár. Už ako štvorpäťročného ma brával na túry, aj keď som ich absolvoval čiastočne na jeho chrbte a vlastne od detstva ma k tomu nútil. Dodnes sa čudujem, že mi to neznechutil. Jednu zimu som napríklad spával na balkóne, síce som nemrzol, lebo sme mali kvalitné „spacáky“, ale tam nešlo o to, aby som sa otužoval, chcel len, aby som vedel psychicky znášať tvrdé podmienky. No a ten druhý štartér bol profesor Michal Lukniš, nestor slovenských geografov. Ja som už v tom čase bol horolezecký štátny reprezentant a on robil prácu o zaľadení Vysokých Tatier a ich predpolia. Ja som tie ľadovce videl, ale on nie a tak sa ma vždy pýtal, ako to vlastne vyzerá naozaj. A mne bolo do plaču, že moja odborná

modla sa mňa, eléva, musí pýtať, ako to vyzerá v skutočnosti. Jednoducho nebol v komunistickej strane a tak nemohol cestovať. A vtedy som si povedal, že všetko, s čím sa pri svojej odbornosti stretnem, musím vidieť na vlastné oči.

Motív je jedna vec. Výkonný motor, čo vás poháňa, je však čosi iné.

Ak máme ostať v motoristickej terminológii, tak títo dvaja ma naštartovali. Podmienky, v ktorých som začínal, neboli vo vyhrievaných topánkach a vetrovkách. No mal som asi silný genetický základ po predkoch. Moji rodičia boli silné osobnosti, mamičkini predkovia tvrdo pracujúci húževnatí roľníci, môj starý otec z otcovej strany pracoval v bani. Mnohí genetické danoosti premrhajú. Mne sa ich podarilo, celkom nevedomky, využiť. No veľmi rýchlo ma horolezectvo ako šport prestalo naplňovať. Hovorieval som kamarátom – chlapci, horolezectvo nie je len športový výkon. To je o inom. Veď napríklad západnú stenu Lomnického štítu Stanislavského cestou jeden vylezie za chvíľu s vyhrnutými rukávmi, ale za hodinu a pol sa počasie môže

zmeniť, príde dážď, krúpy, námraza a športové lezenie sa premení na boj o život. Pre mňa horolezectvo nie je šport, a tak som sa mu v tomto ponímaní vzdialil. Ale dalo mi veľa.

Čo je teda pre vás horolezectvo? Je to filozofia života?

Dá sa to aj tak povedať, ale skôr je to jedna z ciest, ktorá pomáha človeku žiť tak, ako on chce a prekonávať sám seba. Ale to nebol môj cieľ. Horolezectvo má pre spoločnosť len vtedy význam, keď jedinec-horolezec všetko to, čo dokáže vo vysokých pohoriach, vie preniesť do bežného života na úpäti hôr. Mal by sa správať odvážne, zodpovedne, s plným fyzickým aj duchovným nasadením v rodine, v práci a medzi priateľmi. Keď to nedokáže, chodil do hôr zbytočne. Vedieť byť vytrvalým, prežiť ohrozenie, ťažké podmienky, to sa dá využiť aj inak. A ja som chcel byť cestovateľ. Všetky vlastnosti, ktoré som získal na horách som chcel využiť na cestovanie. To, čo som opustil v športe som preniesol do toho, čomu sa hovorí príprava expedície. A na to za socializmu bolo treba byť veľmi neúnavným a vytrvalým. Za socializmu sa nedalo zobrať >>

Na Mt. Evereste roku 1984

Na tatranské štíty začal vystupovať už ako dvanásťročný. Na vrchole Mont Blancu stál po prvý raz v roku **1955** ako člen štátneho Československého reprezentačného družstva horolezcov. Vo Vysokých Tatrách uskutočnil vyše 600 výstupov a 50 prvo-výstupov. V rokoch **1951** až **1954** sa stal najmladším horským vodcom s právom vodiť v oblasti celých Vysokých Tatier. Vystúpil na takmer 100 končiarov v rôznych pohoriach sveta. Dĺžka výstupov na končiare sveta predstavuje vyše 1300 výškových kilometrov. Známe sú jeho prechody chrbtami a hrebeňmi Západných Karpát v lete aj v zime. Naposledy v roku 2005, v rámci Roka Milana Rastislava Štefánika, prešiel z Bradla na Kriváň..

Popri aktívnej horolezeckej činnosti sa intenzívne venoval organizovaniu viacerých horolezeckých, polárnych a geografických výprav (napríklad Mount Everest **1984**, či Severný pól **1993**). Medzi nimi boli aj tri cesty okolo sveta v rokoch **1980** až **1994**. Je prvým cestovateľom zo Slovenska, ktorý pôsobil no všetkých svetadieloch, vrátane Arktídy a Oceánie. Je spoluzakladateľom Sekcie pre výskum vysokých pohorí pri Slovenskej geografickej spoločnosti SAV a spoluzakladateľom združenia AntArktis a najnovšie Fóra cestovateľov.

OCENENIA:

1983, 1990 – držiteľ ceny SAV za popularizáciu vedy
1986 – nositeľ medaily Mateja Bela za prínos pre rozvoj geografických vied, dvojnásobný držiteľ zlatého odznaku JAMES čestný člen Slovenskej geografickej spoločnosti pri SAV

TVORBA:

Sám alebo ako spoluautor napísal viac ako tri desiatky publikácií.

VÝPRAVY:

Na výpravách a cestách bol asi 7 rokov.

Medzi najvýznamnejšie výpravy a cesty Františka Keleho patria:

- 1971** – 1. slovenská geografická expedícia Korzika
- 1977** – 1. slovenská prírodovedecká expedícia Afrika
- 1988** – 1. naša výprava, ktorá dosiahla dve osemtisícovky Karakoram
- 1993** – 1. slovenská severopolárna expedícia Severný pól

Na Severnom póle roku 1993

batoch na chrbát a ísť. Bolo treba prekonať hory povolení, valutových príslužkov, materiálne zabezpečenie nebolo takmer žiadne... Pamätám si, že raz som prišiel do Káthmándu pre povolenie na expedíciu, a tam mi úradník povedal, že poplatok za povolenie sa zvyšuje z tisíc na tri a pol tisíc dolárov. A ja som vedel, že je koniec. Ja som toľko peňazí nemal schválených a nikto mi ich nedá. Vtedy sa to vybavilo cez rodinu Čarnogurských z Vancouveru, ale nebolo to jednoduché. My sme do tých veľkých hôr prišli zväčša unavení. Iní trénovali, my sme bojovali so socialistickou byrokraciou a na hory sme prišli psychicky vyčerpaní a zničení. Ja som tie výpravy neorganizoval cez telovýchovu, ale zväčša cez Geografickú spoločnosť pri SAV. V mojich výpravách boli horolezci a vedci. Nie športové výkony, ale poznávanie bolo mojim hnacím motorom. Čiže, môj motor mal viac valcov, bol možno kvalitnejšie skonštruovaný a tak vydržal.

Hovorí sa, síce v inej súvislosti, že koľko rečí vieš, toľko razy si človek. Dá sa povedať aj – koľko kontinentov si prešiel...? Čo vám dalo, alebo, čo z vás spravilo cestovanie?

No, predovšetkým si myslím, že s rečami to už neplatí. To možno platilo voľakedy.

Ale k otázke. Naplnilo môj život. Maxim Gorkij kedysi po revolúcii v Rusku napísal, že najlepšimi univerzitami je cestovanie. To mu ešte dovolili povedať, a potom už necestoval nikto. Messner (rakúsky horolezec, zdolal alpským štýlom všetky osmetisícovky) povedal, že čím je človek vyššie, tým hlbšie vidí do svojej duše. Ja som si túto myšlienku trochu rozšíril z vertikálnej do horizontálnej polohy. Cestovanie je horizontálne. V horizontálnej rovine sú veľké rezervy pre duševné hĺbky. Základom sú v horizontálnych rovinách. No

vertikálna rovina môže často byť zjednodušená, jednobodová. Ale v hĺbke duše nie je len jediný bod. A tak som si uvedomil, že tento môj pohyb, toto cestovanie musí mať nejakú kvalitu. Začal som sa venovať filozofii cestovateľstva. Nie každý, kto cestuje, je cestovateľ. Mnohí si to mylia s cestovaním. Ale to je iné. Cestovateľstvo má hlbší poznávací cieľ. To je pre mňa jedno kritérium. To druhé je, či človek zanechá po sebe stopu. Čiže poznávanie a odo-

vali ďalšie, až po výpravu na Severný pól v roku 1993. No asi po desiatich rokoch som sa polárniectvu prestal venovať, pretože dlhé prechody zaľadených území v polárnych oblastiach majú najmä športový charakter. Ocitol som sa v podstate tam, kde v minulosti, pri športovom horolezectve.

Vrátim sa k tomu Messnerovi, lebo na čosi podobné som sa chcel spýtať aj ja. Hovorí sa, že čím je človek vyššie, tým je k Bohu bližšie. Mali ste niekedy na horách taký pocit, že ste bližšie k Bohu?

Ja si myslím, že je bližšie, ale nie kvôli nadmorskej výške. Neplatí, že na Ďumbieri nie som tak blízko k Bohu ako na Aconcague. Tento stav alebo pocit vyvoláva vo mne prostredie. Ale božiu prítomnosť, blízkosť, vyvoláva to, či ho človek vníma a chce vnímať. Ten, kto Boha nepozná, ho necíti ani na horách. Akési priblíženie božej prítomnosti na horách vyvoláva nenarušené, prirodzené prírodné prostredie. Vo vrchoch sa človek vracia k svojej prapôvodnej podstate, k svojim predkom, lovcovi a roľníkom. Aj napriek všetkým pomôckam a technickej vybavenosti by tam inak neprežil.

Z vášho rozprávania je zjavné, že to nebol šport pre športový výkon, že to nebolo cestovanie len pre cestovanie, že ste vždy

hľadali čosi navyše. Spýtam sa teda, kde našiel František Kele Boha? Kde ste sa s ním stretli?

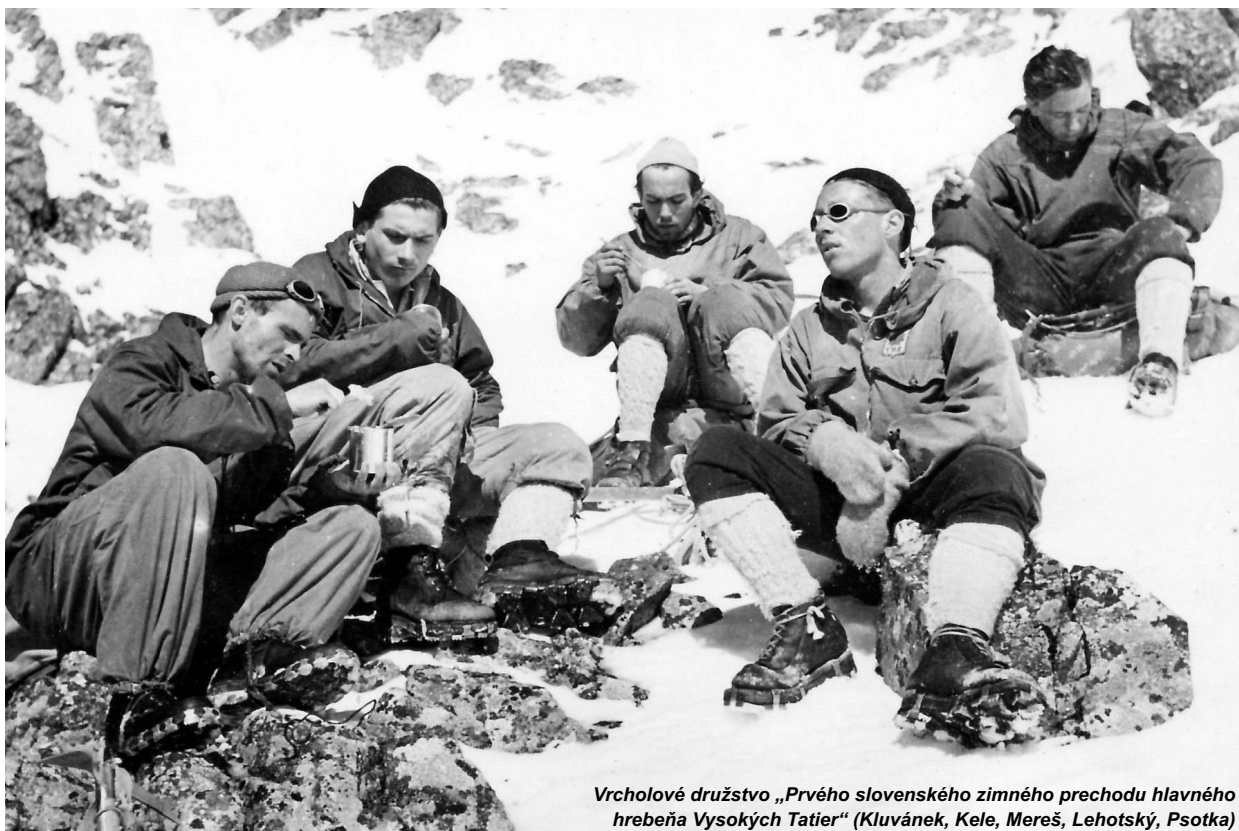
Na to sa ma tuším ešte nikto nepýtal a ja som si ho na horách nikdy neuvedomoval. Ale pokúsím sa... Musím sa vrátiť trochu do mladších rokov, keď som chcel byť kňazom, aby som ukázal, ale to viem až dnes, že to nebolo stretnutie s Bohom, čo ma viedlo k takýmto úvahám. To boli akési formálne, neprecítené a neprežité myšlienky. Ak mám spomínať na to, čo cítim,

S manželkou Ludmilou na Zelenom plese roku 1996

vzdanie poznania. Ja som sa rozhodol pre publicistickú podobu odovzdávania a napísal, alebo bol som spoluautorom viac ako troch desiatok kníh. Množstvo expedícií by určite nebolo, keby som v sebe nemal schopnosti športovca a snahu alebo túžbu vedca.

Po športovo-horolezeckom a cestovateľsko-vedeckom období prišlo obdobie polárne. U nás polárny výskum nemal žiadnu tradíciu. A výpravami do Grónska, alebo na Špicbergy sme túto tradíciu založili. A potom už nasledo-

Vrcholové družstvo „Prvého slovenského zimného prechodu hlavného hrebeňa Vysokých Tatier“ (Klúvateľ, Kele, Mereš, Lehotský, Psotka)

že bolo skutočné stretnutie s Bohom, tak my v mysli vyvstávajú dve také udalosti. Dovolím si povedať, že dnes je to stav trvalý. Je to asi ľudské, že ho človek začne vyhľadávať v najťažších situáciách. Viete, keď zahynul Psotka (na výprave na Mont Everest roku 1984), a keď bolo rozhodnutie na mne, či znesieme Psotku cez ľadopád dolu, alebo či ho tam, na mieste pochováme v ľadovcovej trhline a na rozlúčku sa zaňho pomodlíme, bolo mi veľmi, veľmi ťažko, ale ani vtedy som si Boha nejako hlbšie neuvedomil.

No raz som sa dostal do úzkych sám. Na Špitzbergoch na ľadovci na mňa zaútočil ľadový medveď. Vedel som, že neujdem, lebo je rýchlejší, biť sa s ním nemôžem, lebo je silnejší, a tak som sa začal modliť. A skončilo sa to tak, že som tu. A potom som si ho občas uvedomoval a takmer vždy to bolo na horách, ale nebolo to nič mimoriadne. No veľmi intenzívne si spomínam na jednu noc na Aconcague. Moji dvaja spoločníci zostúpili dole a ja som tam ostal sám. Tam som zažil čosi neuveriteľné: na jednej strane západ mesiaca v splne a z druhej strany vychádzajúce slnko. To bola naozaj veľmi konkrétna ukážka a uvedomenie si Bo-

žej nekonečnosti. No na tomto mieste sa musím priznať k jednému:

Napísal som dosť kníh a hovoria o mne, že som dobrý rozprávač, ale o Bohu hovoriť neviem. Neviem hovoriť ani o mojom vzťahu k nemu. Neviem, prečo..., možno je to z úcty k veľkej autorite, ktorú pociťujem k Bohu. Keď sledujem ten úžasný zvyk pri bohoslužbách na Cukrovej, ako ľudia vyjdú na pódium a nahlas sa modlia... asi by som to nedokázal. Jednoducho – ešte som tam nedospel.

Tento pocit poznám aj ja, a tiež si ho neviem vysvetliť. Možno je to tým, že som bol dlho preč, vy ste ho našli v zrelom veku a to je trochu iné vnímanie, a neformuluje sa ľahko do slov povedaných nahlas...

Ale ešte sa vrátim k môjmu stretnutiu s Bohom. Asi mi v tomto zase pomohol Igor André. Boli sme s manželkou uňho v ambulancii, a ja som sa ho čosi spýtal na tému viery, nepamätám si už presne, a on medzi rečou povedal: „Vieš, Ferko, človek potrebuje Boha“. A to bolo aj pre mňa aj pre manželku veľmi vážne, akési uvedomenie si, že ho skutočne potrebujeme pre náš život.

Aj naďalej sa pohybujete v horách, nebezpečenstvo a ťažkosť vás neobchádzajú. Vnímate svet, v ktorom ste sa celý život pohybovali inak?

Keď sa pozriem späť na niektoré situácie, ktoré som zažil, asi by som ich prežíval inak. Ale to sa už nevráti. No myslím si, že rozhodujúci bol práve ten rozhovor s Igorom. Nebudem vymenúvať konkrétne, čo je inak. Na to stačia dve slová: Všetko je inak. Ako som už povedal, rád sa rozprávam s Bohom potichu a rád počúvam, keď hovoria tak ako ja cítim, iní.

A Vianočná bodka?

Zväčša som sa snažil prežívať Vianoce doma. Moje cesty sa začínajú a končia na Slovensku. Ale raz som ich zažil nádherné aj na cestách v zahraničí. Bolo to na ceste okolo sveta v Dead Valley (Dolina smrti, Kalifornia). A tam, pri Soľnom jazere sme trávili vianočný večer s priateľom v meditáciách a tichých modlitbách. A vtedy nám Pán Boh vytvoril najkrajšie vianočné prostredie v mojom živote: Bol spln mesiaca a v tom obrovskom soľnom jazere sa na dne trblietali kryštáliky soli. ■

PETER NEŠPOR

Vianoce! Vianoce?

Pohľad z okna, aspoň na väčšine územia Slovenska, pripomína, že prichádzajú najkrajšie sviatky roka. Kade so štedrovečernými kaprami, ohrady plné vianočných stromčekov, či výzdoba obchodov a ulíc hovoria jasnou rečou. Ale ani z bytu nemusíme vyjsť, veď už niekoľko týždňov sa zo všetkých rádii a televízií na nás valí reklama a vnucuje nám, že Vianoce – sviatky pokoja, blahobytu a predovšetkým konzumu sú tu. No a nepravem vám vojsť do niektorého shoppingcentra... taká extradávka americkej vianočnej hymny Jingle Bells na milión spôsobov a kývkajúci sa plastikovní santaclausovia veselo štebotajúci svoje „meéerry-christmass“ mnohým zaručene zoberú radosť z Vianoc minimálne na ďalší rok.

Vianoce sa zvyknú označovať ako sviatky pokoja a mieru. V euro-americkej kultúre ich slávia všetci. Kresťania – katolíci, pravoslávni i protestanti – ale aj ateisti. Jedným má pripomínať narodenie Spasiteľa, tí druhí zase hovoria o pohode, šťastí, dokonca aj akési jezuliatko spomínajú... Kresťania si narodenie Ježiša Krista pripomínajú 25. decembra, s výnimkou pravoslávnych. Tí majú Vianoce o 13 dní neskôr, kvôli posunu dátumu v juliánskom kalendári (1 deň každých 125 rokov). Pôvodne boli ich Vianoce v rovnakom čase, ako naše. Ak si však dakto myslí, že ide svojím pôvodom o kresťanský sviatok, mýli sa. Ako je to teda s Vianocami?

|| ZRUŠÍME VIANOCE?

Pripomeňme si najskôr niekoľko, možno už zabudnutých, informácií zo školských lavíc.

Vieme, že kolobeh prírody sa deje v cykloch. Žijeme v čase. Čas udáva vesmír, ktorého malou súčasťou sme aj my, žijúci na planéte Zem. Na začiatku všetkého to tak naplánoval Stvoriteľ. Štvrtý deň stvorenia sveta Boh založil základy vesmírnych cyklov na to, aby sme nimi mohli merať čas (Gn 1, 14–19). Naša solárna sústava pravidelne vytvára cyklus 365 a štvrt' dňa, čo je náš pozemský rok. Za ten čas Zem obehne okolo Slnka. Naši predkovia si už dávno všimli, že to má dosah na celú prírodu. Niektoré dni boli špecifické. Kľúčovými boli príchod jari, leta, jesene a zimy. Hovoríme o rovnodennosti a slnovrate. Zimný slnovrat nastáva okolo 21. decembra. Je to najkratší deň v roku a najdlhšia noc. Potom sa už dni predlžujú a zima sa pomaly mŕňa. Aspoň podľa kalendára.

Prakticky všetky národy sveta si tieto dni spájali s rôznymi magickými a náboženskými vysvetleniami a boli podľa ich predstáv spojené s mimoriadnou mocou. Akoby sa bohovia pohanského Panteónu skláňali bližšie a boli ochotnejší vypočuť volanie malého človeka, zjaviť mu budúcnosť, prijať obeť. Prirodzene, človek vo svojej podstate nesúci obraz Stvoriteľa v sebe a vedomie o existencii duchovného sveta, to aj využíval. Tak, ako vedel...

Vianoce, ako kresťanský sviatok vznikol niekedy vo 4. storočí, podobne ako iné sviatky akýmsi „prenálepkovaním“ pohanského sviatku sláveného v celej Rímskej ríši „Natalis solis invicti“ – „Zrodenie víťazného slnka“. Súviselo to s potrebou nahradiť pôvodne pohanské rituály, ktoré ľudia v Rimanmi kolonizovaných národoch stále – i po formálnom prijatí často násilím vnúteného kresťanstva – praktizovalo. Jednoducho deň i zvyky zostali, no zrazu sa nazvali inak a dostali punc niečoho kresťanského. Akoby príchod pôvodného boha Slnka nahradil príchod Ježiša. Asi nikdy presne nezistíme, kedy sa Ježiš Kristus narodil. Je to nepodstatné. Počas dvetisícročného obdobia histórie cirkvi sa kresťania snažili veľaokrát ustanoviť sviatok Kristovho narodenia. Nebolo mesiaca v roku, ktorý by takýto deň v minulosti nemal. Dokopy bolo takto v rôznych dobách navrhnutých až 133 dátumov.

Slávenie zimného slnovratu bolo známe prakticky po celej zemi. Ľudia prirodzene pozorovali zmeny ročných období a podľa toho prispôbovali svoj život. Pre poľnohospodárstvo to bolo nevyhnutné. Väzby medzi jednotlivými kultúrami ani nemuseli byť, i napriek tomu zvyky boli často veľmi podobné.

Slovania

Nazývali tento sviatok „kračun“. Etymologicky tento výraz zrejme pochádza zo slova „krátky“. Bol synonymom najkratšieho dňa v roku. Pôvodne to bol iba názov dňa, no neskôr bol personifikovaný a v niektorých slovanských národoch uctievaný ako démon smrti, asi kvôli vzťahu k noci a temnote.

V súvislosti s týmto sviatkom bolo symbolom poleno – kus

dreva. Nosili ho z domu do domu. Potom poleno rituálne spálili. Zvyk sa praktizuje najmä u južných Slovanov, no aj v Írsku, Škótsku a niektorých častiach Anglicka. Súvisel so symbolom ohňa alebo svetla, kedy sa mal zrodiť nový Boh v ohni bohyně Matky.

Veľký význam mali rôzne formy ľudovej mágie. Pomocou rituálov sa mala zabezpečiť úroda, plodnosť, ochrana dobytky či zdravia ľudí. Rôzne veštby mali naplniť túžbu človeka vyhnúť sa nástrahám a problémom, ktoré rok prináša.

Kelti

Osídlili značnú časť Európy, približne pred dvoma tisícami rokov, uctievali svoje vlastné božstvá. Oslavovali sviatok Alban Arthuan. Bol to starý druidský sviatok ohňa. V keltskom ponímaní to bol – podobne ako u Rimanov – čas bujarych a neviazaných osláv. Súvisel s vysväcovaním príbytkov, čarami, ľúbostnou mágiou... Mnohé z týchto zvykov sa doposiaľ praktizujú i v kresťanských rodinách a stali sa neoddeliteľnou súčasťou štedrovečernej oslavy. Jeden zo symbolov tohto sviatku bol ihličnatý strom, ktorého stále zelené vetvičky mali ochrannú funkciu. Neskôr tento symbol prebrali Germáni, odkiaľ sa tento zvyk rozšíril i na naše územie.

Germáni

Nazývali sviatok zimného slnovratu Yule. Bol to zrod nového boha – Kráľa. Pre Germánov to bol začiatok nového roka. Sviatky boli zasvätené božstvu, ktoré volali Tanús alebo Tannis, v škandinávskych krajinách Thor. Uctievaný bol ako boh hromu a oblohy. Štedrovečernú hostinu dotváral ihličnatý stromček, ktorý bol nad stolom zavesený špičkou dole. Prvá zmienka o stromčeku ozdobenom sviečkami pochádza z roku 1570 a je zaznamenaný v brémskej kronike.

Starý Rím

Starí Rimanovia v tomto období slávili tzv. „saturnálie“. Saturnus bol starý rímsky boh roľníctva a tešil sa veľkej vážnosti a úcte. Pamiatka na zlatý vek Saturnovej vlády sa oslavovala v Ríme až do čias kresťanstva, ktoré v ňom videlo pohanský predobraz biblického raja. Oslavy trvali celý týždeň a na konci sviatkov si ľudia dávali rôzne drobné darčeky a spolu v posledný deň (25. 12.) slávili večeru – tzv. „brumalia“. Počas osláv sa nesmelo pracovať a obchody boli pozatvárané. Boli hojne používané sviečky, ktoré si jeden od druhého pripaľovali, ako symbol svetla v nadchádzajúcich temných dňoch. Na konci sviatkov dostávali otroci symbolickú slobodu a páni im slúžili. Tieto sviatky sa neskôr stali synkretickým zlúčením pôvodných rímskych osláv zimného slnovratu a oslavami iránskeho božstva Slnka – Mithru, ktorého kult priniesli rímski vojaci.

Všetky tieto a podobné rituály sa mohli prostredníctvom kultúrnych vplyvov navzájom prelínať, a to i na jednom konkrétnom území. To znamená, že Rimanovia, Germáni i Kelti mali mnohokrát veľmi podobné spôsoby osláv ➤

konkrétnych sviatkov i názvy svojich božstiev. Európske kultúry (vrátane slovenskej) mnohé z týchto tradícií prebrali a dodnes ich praktizujú, aj keď pod rôznymi názvami.

Rituály spojené

so slávením Vianoc na Slovensku

Do dnešného dňa sa zachovali i v našej kultúre mnohé zvyky, ktoré mali pôvodne silný duchovný význam pri pohanských rituáloch. Mnohokrát už ani nevieme odkiaľ pochádzajú, no napriek tomu ich zachovávame ako folklórne či kultúrne tradície. Tu vymenujeme iba niektoré najznámejšie, pretože v rôznych regiónoch Slovenska je ich nesmierne veľa.

Krájanie jablka – keď je zdravé a vyjde hviezda, bude rodina zdravá. Keď nie, alebo sa namiesto hviezdy zjaví kríž, príde choroba, nešťastie alebo smrť niektorého člena rodiny.

Liatie olova do vody – v stuhnutom predmete si dievčina vyčíta povolanie svojho nastávajúceho.

Sviečky – zapáli sa určitý počet podľa členov domácnosti. Ak niekomu zhasne počas večere, čaká ho nešťastie. Na koho sa pri večeri otočí plameň sviečky, čaká ho nešťastie.

Oplátky – mali symbolizovať, podobne ako vianočné gule na stromčeku, Slnko, ktoré sa narodilo. V rôznych kultúrach sa piekli aj rôzne okrúhle koláče – malé slniečka.

Stromček – už v staroveku sa používali rôzne stálezelené rastliny – cesmína, imelo, ihličie. Tieto sa používali pre svoju vitálnu silu a symbol odolnosti voči negatívnym vplyvom. Známy je zvyk pobožkať sa pod imelom, čo má priniesť nerozlučiteľné prepojenie snúbencov. Jedlička sa zdobila už v starom Ríme. U severských národov a neskôr aj u Germánov ihličnany mali ochrannú funkciu pred zlom. Až neskôr sa dostali aj na naše územie. Ako symbol ochrany slúži aj dnes. Keď sa na novopostavenom dome urobí krov, ozdobí sa malým ihličnanom. Jeden zaujímavý odkaz v Biblii niektorí vykladajú vnímajú ako obraz

zdobenia vianočného stromčeka: *Lebo ustanovenia národov? To je márnosť! Lebo to vytne, strom z lesa, dielo rúk remeselníka, ukresané sekerou. Okrášli to striebrom a zlatom, upevní to klincami a kladivami, aby sa to neklátilo! Sú jako palmový špalok tvrdý a nehovoria; musia ich nosiť, lebo nechodia! Nebojte sa ich, lebo neurobia zlého, ale nemôžu urobiť ani dobré. (Jer 10, 3 – 5)*

Duchovia predkov vraj na Vianoce prichádzajú ku spoločnému stolu. Odtiaľ pochádza zvyk prestierať pri štedrej večeri taniere pre zosnulých príbuzných.

Šupina so štedrovečerného kapra sa nosí v peňaženke počas roka. Má zabezpečiť dostatok financií.

... a ešte veľa ďalších, ktoré sa infiltrovali z pôvodných rituálov pohanských kultov. Líšia sa od regiónu k regiónu. Jedno majú ale spoločné – dávajú priestor mocnostiam temna. Nemôžeme byť účastní stola Pánovho i diablovho! Nemôžeme slúžiť naraz dvom pánom...

Ako teda? Sláviť či nie?

Dostávame sa teda ku zaujímavej otázke, ktorá sa logicky tlačí na jazyk. Aký postoj by sme mali mať ku Vianociam ako kresťania? Sláviť ich alebo nie?

Keď nahliadneme do Biblie, hlavne do starozákonnej časti zistíme, že slávenie rôznych sviatkov malo počas roka veľmi vážne miesto v živote izraelského národa. Sám Jahve dáva skrze Mojžiša príkazy ku sláveniu soboty, ako aj iných sviatočných dní. Tieto mali byť oddelené a výnimočné predovšetkým tým, že si počas nich ľudia pripomínali veľké udalosti. Aj Ježiš Kristus zachovával a akceptoval tieto sviatky, zúčastňoval sa ich. Avšak prehnaná zbožnosť farizejov a zákonníkov mu bola odporná a veľakrát proti prílišnému zdôrazňovaniu formálnych rituálov ostro vystúpil.

Pre kresťanov nie sú záväzné židovské sviatky. No niektoré biblické udalosti si Cirkev pripomína dodnes. Otázne je, koho a čo si pripomínáme na Vianoce.

Je to naozaj deň, keď sa Boh sklonil k človeku a prišiel ako dieťa zrodené z panny do Betlehema? Drvivá väčšina kresťanov tvrdí, že áno. Neexistuje na to nijaký relevantný dôkaz.

Veľa vecí robíme tak mechanicky, automaticky. Ani poriadne nevieme prečo. Robili tak naši otcovia, starí otcovia... Kedysi mali Vianoce mimoriadne silný význam. Ako oslavy zimného slnovratu. Nám zostali už iba tie zvyky. Rituály mnohokrát zostávajú, nevnímame však ich význam.

Hrešíme, ak slávime tieto pseudo-kresťanské sviatky? Biblia vraví, že čo pohanania obetujú, obetujú démonom. Môže byť deň zasvätený démonickým silám sviatkom, ktorý bude patriť Bohu? Samotný deň za to nemôže. Apoštol Pavol píše: „*Lebo niekto súdi, že niektorý deň je nad iný deň, a zase niekto súdi, že každý deň ako deň. Každý nech si je istý vecí sám vo svojej mysli. Kto dá na deň, dá Pánovi; kto nedá na deň, nedá Pánovi na deň (Rim 1, 5 – 6).*“

Možno, keby sa Cirkev dohodla a vynechala tento konkrétny dátum, už vtedy pred stáročiami, mali by sme rozhodovanie jednoduchšie. Možno stačilo nepristúpiť na kompromis s pohanskými kultami a zaviesť iný deň, a naša dilema – kedy sláviť narodenie Ježiša Krista – by bola vyriešená. A možno ani nie je zvlášť dôležité oslavovať jeho narodeniny. Nie je o tom nijaká zmienka v Biblii, že by sme tak mali robiť. A nerobila to ani prvá Cirkev. K čomu nás však skutočne Písmo vyzýva, je sláviť a pripomínať si jeho smrť a zmŕtvychvstanie.

Platí tu určitá voľnosť. Ak sa niekto rozhodne vzdať sa zlého a dať priestor Bohu, je to chvályhodné. Ak sa niekto vzdá svojich pohanských praktík, je to perfektné. Ak namiesto démonov bude uctievať a vzdá slávu Kristovi, je to správny postoj. Počas Vianoc, i po celý rok. Ak si však ľudia spomenú na Boha len na Vianoce, je to dôvod zamyslieť sa a hľadať to, čo je múdre. Keď si budeme najbližšie dávať darčeky, spomeňme si vtedy na ten najväčší dar, ktorý nám Boh dal. Svojho Syna a v ňom aj odpustenie a večný život s Bohom.

A možno si aj počas Vianoc treba položiť otázku, prečo vlastne robíme to, čo robíme. Sú naše skutky skutkami ľudí chodiacich vo svetle? Dokážeme ich pred Bohom obhájiť??? ■

Foto: JANA CAMARA

VIANOCE VO VAŽCI

JANA HRABOVSKÁ

Je skorý, pokojný podvečer roku Pána 2008 a ja otváram neviditeľné dvere svojej duše, kde sa v najtajnejšom krídle mojej bytosti vydávam dolu po schodoch svojich spomienok až do archívu pamäťového centra. Tam v sterilnom prostredí, v šuflíčkoch, presne podľa klúča času, sú uložené filmové kotúče môjho života.

Vyberám si kotúč s filmovými zábermi vianočných sviatkov z obdobia môjho detstva. Ktoré časti zo spomienok dať na papier, aby aj vás, čítajúcich tieto riadky, zaujali a preniesli spolu so mnou do nádherných okamihov vianočných prskaviek, detského očakávania Štedrého večera a všetkých sviatočných dní?

Otváram drevenú bráničku, ktorá ma víta svojimi výzgajúcimi pántami, žalujúc sa na priveľký mráz. Ten nebol ničím neobvyklým u nás, v dedine pod Vysokými Tatrami.

Vchádzam do dvora, ťahajúc za sebou staré drevené sánky a po úzkom chodníku, po bokoch ktorého sa dvíhajú do metrovej výšky snehové mantinely, vytvorené ockovým vyhadzovaním stále padajúceho mäkkého snehu, prichádzam domov zo sánkovačky. Sneh mi výzga pod kapčekomami, lebo je veru dobre pod nulou.

Moje mrazom vyštípané líca mi horia túžbou byť doma, v teplej kuchyni, schúlená na hokerlíku za kachľovou pecou. Odkladám sánky do siene, celá sa poometám metličkou od snehu, ktorý na kožuštku, teplákoch a kapčekomoch poprimíza a vytvoril chuchvalce. Vchádzam do vaškuchyne, a tam, v teplúčku a príjemnej dráždivej voni koláčov z kysnutého cesta, hríbovej zemiačkovej polievky a iných vianočných jedál, si sedí na stolčeku moja drahá mamička. Pred ňou okrúhla drevená tablica, na ktorej ešte šúľa pol až metrové halušky, (len hladká múka a voda), ktoré nemôžu chýbať na štedrovečernom stole. Robila ich jedinečne, len tak s bryndzou a zapražené slaninkou.

Celé detstvo v útulnej vaškuchyni

Tak rada by som urobila ten pohyb aj teraz, ako vtedy. Zohla sa k nej, pohladila ju po tej nádhерnej hlávke, na ktorej boli ozdobou vlasy hladko začesané a zapletené do hrubého vrkoča, stočeného a ihlicou upevneného vzadu na hlave.

A bozkom, plným nehy i lásky, objímajúc si ju okolo hrudla, by som jej ďakovala za teplo domova, za pohodu a pokoj, ktorý svojou prítomnosťou vytvárala bez zbytočných slov, len láskavým pohľadom svojich hnedých očí, dotykom jemných rúk, objatím preplneným túžbou byť nám vždy nablízku v tichej modlitbe. Ďakujem Ti, Bože, že je taká jedinečná a moja. Jej hebký, láskavý pohľad, preplnený nehou a potešením z toho, že ma vidí šťastnú a tešiacu sa z chvíľ,

ktoré sme si vzájomne vytvárali srdcom a túžbou sprítomniť si lásku Kristovu v našej domácnosti, cítim na sebe dodnes. Niekedy veľmi intenzívne vnímam, že sa díva teraz cez moje oči, na mojich milovaných s ešte väčšou radosťou a láskou, znásobenou mojou láskou a túžbou byť blízko tých, ktorí sú neskonalým darom nebies pre mňa.

V tej našej vaškuchyni bolo útulne, tam bolo celé moje detstvo. Aj štedrovečerný stôl bol najbohatší na celom svete. Boli na ňom opekance s makom, šúľance s bryndzou, hríbová polievka, zemiakový šalát a rezne, naše jabĺčka a koláče, aké ja určite neupečiem. Bola tam kanapa, vedľa nej rádio na poličke a diváň, kredenc a lavička s bielymi smaltovanými vedrami na vodu, hokerlík pri kachľovej peci, drevené umývadlo s obrovským lavórom, šijacia mašina, ktorá jediná zostala z pohoreniska rodičovského domu a na stene veľké staré zrkadlo visiace našikmo.

Zmysel života v poslušnosti a vernosti

Vešiak za dverami a na stenách vyšívané dečky s textami ako "Ovečka zblúdená na okraji priepasti, hľadá Ťa, volá Ťa, Spasiteľ láskavý".

Ako odolať takému pozvaniu, keď sa tá ovečka nad priepasťou každý deň pozerala na mňa a ja som presne porozumela vo svojom dvanásťročnom srdiečku, že to mňa volá Pán Ježiš. Ako odmietnuť toľkú lásku a vytrvalosť zo strany Boha, ktorý sa namiesto mňa dal ukrižovať na Golgotský kríž? On vedel, že moja hriešnosť by ma zabila. A ja som smela z milosti poznať svoju nedostatočnosť k akejkolvek zástupnej obeti pred Bohom Otcom. Vďaka Ti, Otče, za moju mamičku a ocka, ktorí mi svojím životom denne dávali poznanie, že zmysel života je skrytý v poslušnosti a vernosti voči Božiemu slovu. Ich služba každodenného konania bola zhodná s tým, čo slovom vyznávali, piesňami vyspievali a v modlitbách prinášali pred Pána Boha.

Stromček sme nemali, vraj je to pohanský zvyk.. Tak som aspoň pár vetvičiek zo smrečka dala do vázy, pre tú nádhernú vôňu lesa. Priznám sa, bolo mi ľúto, že nemáme stromček so sviečkami. Mám rada žlté svetlo sviečok. Tak som si zapálila sviečky len tak, bez stromčeka. Vedela som, že stromček nie je na Vianoce dôležitý. Oveľa závažnejšie bolo to, čo si pripomíname v tento čas.

Boh sa stal človekom

Nebo sa spojilo so zemou v narodení Božieho syna v ľudskom tele.

A tak, po skorej večeri, sme išli spolu s rodičmi do zhromaždenia Božieho ľudu. Moji rodičia nám vybrali duchovný domov u baptistov (Bratská jednota baptistov).

Ja som išla skôr, lebo my deti sme mali vždy program v zhromaždení na Štedrý večer. Oslávili sme dôstojne príchod Ježiša Krista na túto zem. Iste to bolo nedokonalé, ale vedeli sme, že Boh sa pozerá na naše úmysly srdca a podľa toho mu iste zneli aj v ušiach. Piesne, básne, príbehy i rozhovory, ktoré boli prednesené na Jeho slávu z detských úst a srdiečok, ktoré silno bili na poplach od trémy a túžby byť súčasťou celonebeských i celozemských osláv nášho Pána Ježiša.

Raz sa dozviem, ktorý tón môjho života znel veľmi falošne a ktorý bol jemný, príjemný, lahodný Božiemu uchu.

Ešte teraz cítim dotyk ruky mojej mamy a ocka, keď som si poskakovala medzi nimi, ako malé kozliatko, šmýkajúc sa po ceste, idúc zo zhromka s ostatnými bratmi a sestrami.

Naše sestry, ale aj bratia vo Važci, boli dobrí speváci, a tak sa vždy dohodli, že obídu v dedine rodiny, ktoré im ležali na srdci, a zaspievajú im vianočné piesne pre potechu srdca, ale hlavne k oslave Boha, ktorý chce byť veľmi osobný, pre každého človeka prichádzajúceho na tento svet.

Pozerám sa, ako si kráčame po hlbokom a mäkkom snehu ďaleko za dedinu, aby sme potešili sestru, ktorá pre zdravotné problémy neprišla do zhromaždenia.

Koľko jagavých drahokamov sa objavilo v jej očiach, ako poskočilo boľavé srdiečko v hrudi, pohnuté láskou nášho Pána Ježiša, keď nám otvárala dvere svojho domova a počula prenádhernú Tichú noc, svätú noc, zaspievanú zababušenými, vzácnymi hosťami. Prišli sme ju potešiť, povzbudiť, spolu sa modliť.

Milované Vianoce

Vo svojom srdci počujem tichý hlas Kristov, ktorý nielen v čas vianočný posielal nás k tým, ktorí sú opustení, slabí, a nevedia, na koho by sa obrátili pre nôšku tepla.

Milujem čas Vianoc. Nie pre darčeky, tých bolo vždy poskromne. Ale pre to niečo, čo neviem opísať, neviem slovom vyjadriť. Je to hlboko vo mne uložené. Nevieť, či sama podstatu života, daného nám našim Stvoriteľom a Učiniteľom nám dáva tieto prežívania, alebo je to prísľub večnej radosti, v prítomnosti Boha, tvárou v tvár, na čo sa ja neopísateľne teším.

Je táto túžba po večných Vianociach tak silná, že aj keď človek prechádza údolím tône smrti, tak sa nebojí, lebo bytosť, ktorá vyšla od Boha, sa na konci vráti k Bohu a stretne sa s Ním?

Je hlboká noc, mráz sa zmiernil, obloha sa zatiahla a my sa lúčime so vzácnymi hosťami, prajúc si navzájom pokojné prežívanie, v stálej prítomnosti nášho drahého Pána Ježiša, pre ktorého, v ktorom a cez ktorého sú naše životy zmenené a On nás spojil v jedno, aby sme boli v Ňom tak, ako On je v Otcovi.

Dobre zababušení do ovčích kožuškov a teplých kabátov, vykračujeme na ceste späť domov.

Začali padať veľké biele vločky snehu, ľahučko, jemne sa dotýkajú mojej tváre. Vnímam ich roztápajúci sa chlad na mojich líkach a prajem si, aby sme sa my všetci, pod dotyk

Božej lásky, nechali roztápať a formovať na Jeho obraz.

Môžem smelo povedať, že Vianoce sú pre mňa stále jedným z najkrajších období ročného plynutia času. Nebránim sa týmto nádherným pocitom, ktoré obohacujú môj pozemský život. Vychutnávam si plnými dúškami chvíle s deťmi, priateľmi, pri príprave, pri oddychu, pri uctievaní a oslave môjho Pána Ježiša, lebo On jediný je príčinou môjho bytia, mojej radosti a plnosti dní môjho života.

Hodina odbila, lúčenia prišiel čas

Pomaly, so slzami v očiach sa pozerám na posledné zábery filmu, keď znovu stojím pred našim domom a slová piesne „Hodina už odbila a lúčenia prišiel čas“ sa nesú do ticha štedrovečernej noci ponad biele strechy spiacich domovov do diaľky k nebesiam.

Potichučky vchádzam do izby a líham si do teplej postele. Skrútená do kľbka pozerám na mihotanie odrazu ohňa z pece na stene a načúvam piesni, ktorú vytvára praskot horiacich polienok. Myšlienkami som ďaleko za obzorom všedných dní, tak blízko neba, lebo aj dnes som okúsila Jeho lásku a milosť cez spoločenstvo svätého vykúpeného ľudu.

Rodičia si spokojne pochrapkávajú a ja plná dojmov a obrazov z celého sviatočného dňa upadám s vďačnosťou do hlbokého spánku, lebo ak Pán dá, tak zajtrajší deň bude zasa nový, plný Božieho požehnania. Len ho zobrat' a zúžitkovať pre tých, ktorých si mi dal do života, môj Pane.

Dobrá noc, ľudia, ktorým sa narodil Kristus Pán. □

Radosťné Vianoce a požehnaný rok 2009

Adventné a vianočné piesne na webe: <http://databaza.cbba.sk>

Foto: L'UBO BECHNÝ

V jasliach leží Dieťa

Jana Nagajová (1949)

B.H.Allen
(Arr. Ivan Valenta)

1
V jas-liach le - ží Die - ťa v mes - te Bet - le -

3
hem. V jas-liach le - ží Die - ťa

6
v mes-te Bet-le-hem. Po-čuj-te to, sve-ta

10
ná - ro - dy: Už hrieš-ni ma - jú ná - dej

12
slo - bo - dy! V jasliach le - ží Die - ťa

14
v mes - te Bet - le - hem.

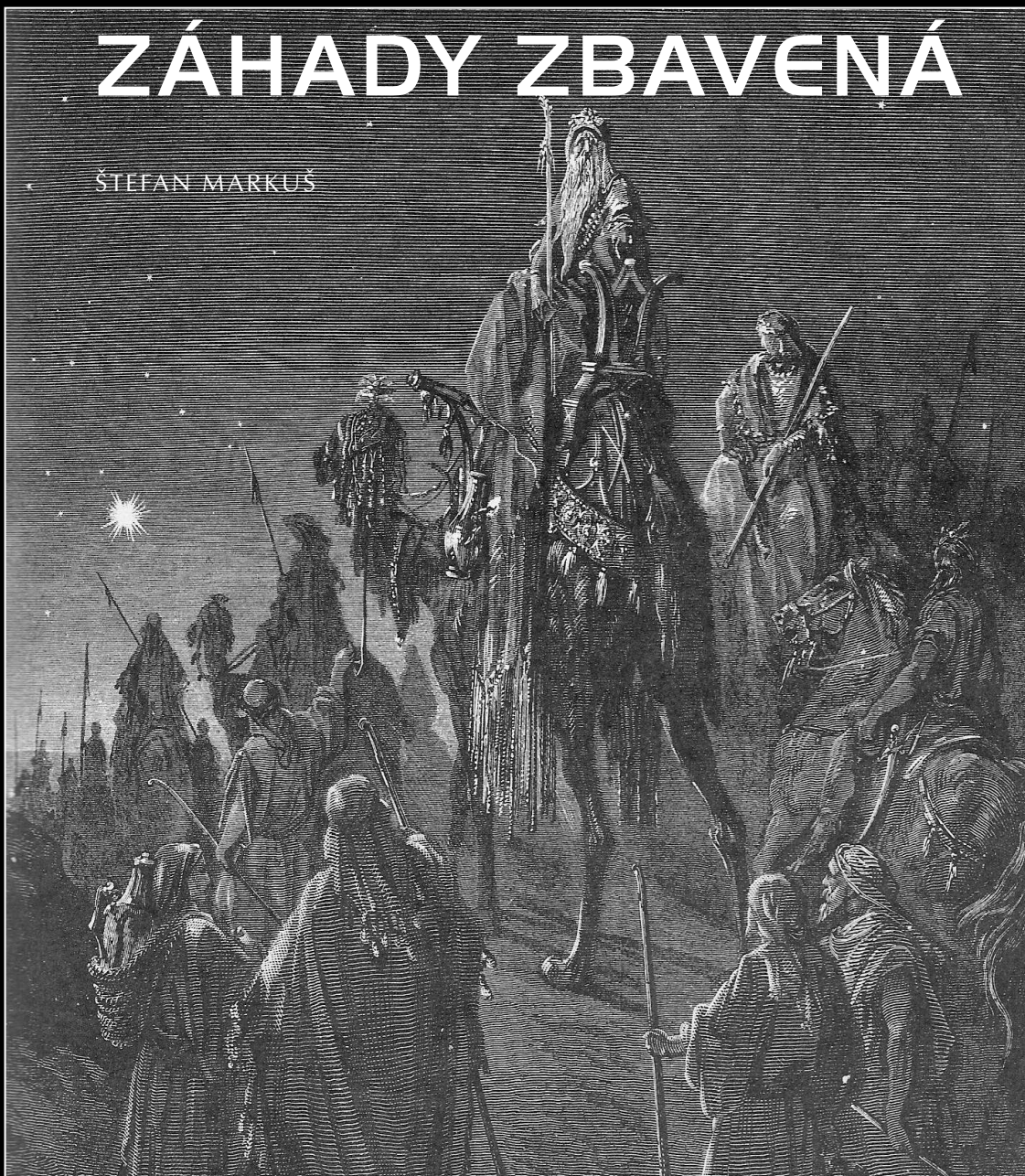
2. (: V jasliach leží Dieťa v meste Betlehem. :)
Raz, keď vyjde na vrch Golgoty,
tam životom aj za mňa zaplatí.
V jasliach leží Dieťa v meste Betlehem.

3. (: Bože, akou piesňou ďakovať sa dá, :)
že si spojil nebo so zemou,
že svetlo tvojej spásy žiari tmou,
Bože, akou piesňou ďakovať sa dá?!

BETLEHEMSKÁ HVIEZDA

ZÁHADY ZBAVENÁ

ŠTEFAN MARKUŠ

GUSTAVE DORÉ: Hviezda vedie mudrcov podľa Matúša (Biblia, Tours, 1866)

Jestvuje názor, že hviezda, spomínaná v Novej zmluve (Mt 2, 1-12), je „midraš“ (typ židovského výkladu biblických textov), ktorý umožňuje kresťanom uspokojivo vysvetliť vyplnené starozákonné proroctvo o vychádzajúcej „hviezde z Jakoba... a žezla z Izraela“ (NM 24, 17). Príbeh z Matúšovho evanjelia opisuje, ako mudrci z Východu (tzv. Mágovia, patriaci ku kňazskej triede Peržanov a Médov, zaoberajúci sa astronómiou a astrologiou – nemožno ich zamieňať s čarodejmi zo Sk 8, 9 a 13, 6) objavili na oblohe hviezdu, o ktorej boli presvedčení, že oznamuje narodenie Mesiáša, židovského kráľa. Je dôležité si uvedomiť, že orientálna literatúra často spomína Mágov, ktorí navštevovali kráľov v rôznych krajinách sveta. Je známa, napríklad, púť arménskeho kráľa Tridata s delegáciu Mágov do Ríma v r. 66, aby sa poklonili cisárovi Nerovi. Príchod Mágov do Palestíny preto neprekvapuje. Nás skôr zaujíma, či astronomické a astrologické znamenia ich dostatočne presvedčili, aby sa na dlhú cestu z Ďalekého východu vydali na západ.

KEDY SA VLASTNE NARODIL JEŽIŠ?

Mágovia predpokladali, že kráľ Izraela sa narodil v čase, keď sa kométa objavila na východnej oblohe v roku 5 pred n. l. Ak spojíme okamih objavenia sa kométy s narodením Ježiša v Betleheme, potom podľa čínskych astronomických výpočtov najskorší dátum narodenia vychádza na 9. marca roku 5 pred n. l. Tento predpoklad súhlasí so správou u Lk 2, 8, kde sa dozvedáme, že v čase Ježišovho narodenia „*boli pastieri na poli, ktorí v noci bdeli a strážili svoje stádo*“. V decembri je v Betleheme ešte zima a majitelia oviec vyhánajú stádo na jar, v apríli-máji. Najneskorší dátum narodenia môžeme odvodiť z Lk 2, 22 a súvisí s očisťovaním Márie v Jeruzalemskom chráme. Podľa Lv 12, 2–4 sa očisťovanie ženy má udiť 40 dní po pôrode. Ak uvažíme, že Mágovia navštívili Máriu s Jozefom krátko po ich návrate z chrámu, potom sa Ježiš mohol narodiť 4. mája roku 5 pred n. l. Tieto úvahy sú konzistentné s čínskymi údajmi o objavení sa kométy v čase medzi 9. marcom a 4. májom roku 5 pred n. l., teda v čase, keď kométa bola viditeľná (70 dní).

PREČO SI PRIPOMÍNAME NARODENIE JEŽIŠA 25. DECEMBRA?

Kresťanský sviatok, 25. december, ako deň narodenia Krista Pána sa objavil v kalendári Rimanov v roku 354. V tomto kalendári sú vymenované kresťanské sviatky a cirkevný rok sa začína narodením Ježiša. Tento dátum nepochybne súvisí so starým pohanským slávením nepremožiteľného Slnka (*sol invictus*), ktorý pohania oslavovali 25. decembra a navyše ho v tom čase spájali so zimným slnovratom. Kresťania v raných dobách zrejme nahradili tento pohanský sviatok prvým kresťanským sviatkom v roku. Tradičný dátum východnej cirkvi bol stanovený na 6. januára, ktorý zase súvisí s pohanským sviatkom *Karyatída* (pohanský sviatok oslavy ženskej postavy). Takže máme dva kresťanské odhady, ktoré nepresne stanovujú dátumy narodenia Krista Pána.

S najväčšou pravdepodobnosťou možno povedať, že Ježiš sa nenarodil v zimných mesiacoch, ak akceptujeme údaj z Lk 2, 8, s informáciou o stáde a pastieroch na betlehenských lúčach. Ježiš sa zrejme narodil v jarných mesiacoch a môžeme predpokladať, že jarný dátum narodenia sa poplietol s pravdepodobným dátumom počatia. Ak pridáme k jarným mesiacom

9 mesiacov tehotenstva, potom sa priblížime k termínom zimného slnovratu a Karyatídy, ktoré raná cirkev prepamätala na kresťanské Vianoce.

ZÁVERY

Z Matúšovho evanjelia ohľadne betlehemskej hviezdy vyplývajú štyri dôležité otázky:

1. Kto boli Mágovia (mudrci), ktorí doniesli Ježišovi do Betlehema dary?
2. Existujú astronomické poznatky, ktoré sa zhodujú so správami evanjelia?
3. Čo podnietilo Mágov na výpravu do Palestíny?
4. Môžeme použiť astronomické údaje pre presné určenie dátumu narodenia Ježiša?

V uvedenom príspevku sme hľadali na tieto otázky odpovede. Nech čitateľ sám posúdi, či na ne našiel adekvátne odpovede. Naša krátka analýza naznačuje, že dátum narodenia Pána Ježiša treba umiestniť na jar, do času okolo Veľkej noci. Tvrdíme to na základe informácie z Lukášovho evanjelia, ktorý nespochybne hovorí o tom, že v čase narodenia Božieho Syna ovce boli na pastvinách. Vianoce západná cirkev oslavuje 25. decembra a východná 6. januára. V článku naznačujeme, že podľa astronomických záznamov dátum narodenia Ježiša je pravdepodobnejší v jarných mesiacoch a že tento odhad súvisí práve s objavením sa kométy v roku 5 pred n. l.

Záverom predkladáme čitateľom chronológiu Ježišovho života. V tabuľke 2 uvádzame dátumy, ktoré sú v súhlase s poznatkami astronómie a biblických správ zo všetkých evanjelií. Údaje podľa Matúša a Lukáša sú v každom ohľade konzistentné a nie sú v rozpore! Rozmýšľajme o nich a komentujme ich!

Pramene:

- D. Hughes, *The Star of Bethlehem Mystery*, Dent, London 1979.
 E. L. Martin, *The Birth of Christ Recalculated*, FBR, Pasadena 1980.
 F. F. Bruce, *New testament History*, Nelson, London 1969.
 C. Humphreys, *The Star of Bethlehem*, Science and Christian Belief, Vol. 5, No 2, 1993.

Tabuľka 2: Chronológia Ježišovho života:

Dátumy (pravdepodobné) podľa Juliánskeho kalendára	Udalosť
9. marca–4. mája r. 5 pred n. l.	Narodenie Ježiša, Mt 2,1, Lk 2,1–7
9. marca–4. mája r. 5 pred n. l.	Poklona pastierov, Lk 2, 8–20
16. marca–11. mája r. 5 pred n. l.	Obriezka, 8. deň po narodení, Lk 2, 21
18. apríla– 3. júna r. 5 pred. n. l.	Očistenie Márie, 40 dní po narodení, Lk 2, 22–24
20. apríla–15. júna r. 5 pred n. l.	Návšteva Mágov v Betleheme Mt 2, 2–12
30. apríla–15. júna r. 5 pred n. l.	Útek do Egypta, Mt 2, 13–15
Koniec marca r. 4 pred n. l.	Smrť Herodesa, Mt 2, 20–23
Marec r. 4 pred n. l.	Návrat z Egypta, Mt 2, 20–23
Jeseň r. 29	Pokrstenie Ježiša vo veku 33 rokov. Vo všetkých evanjeliách
Piatok, 3. apríla r. 33	Ukrižovanie Ježiša vo veku 37 rokov. Vo všetkých evanjeliách.

VIANOCE 1983

TERÉZIA VESELOVÁ

Pán Boh nám dal rôzne dary, aby sme ich využívali, kým nám ešte dáva čas na tejto zemi. Dal nám aj dar pamäti aj dar zabúdania. Je dobre využiť dar pamäti. Dovoľiť Duchu Svätému, aby preskúmal naše myšlienky. Možno sa nám naplnia oči slzami a naše srdce vďačnosťou voči Pánovi. Ako nás vždy miloval, sprevádzal nás životom, niesol, chránil a vyučoval. Ak v živote prežijeme Boží dotyk, ak niečo zvykneme aj zabudnúť, ale na Boží dotyk nezabudneme nikdy, keď to bolo aj pred 25 rokmi.

V roku 1983 Pán života a smrti odvolal môjho manžela do svojho nebeského kráľovstva. Ostali mi tri neplnoleté deti. Boli Vianoce, bol Štedrý deň. Ja som chystala štedrovečernú večeru. Varila som, pripravovala som tak, ako to býva v našich slovenských rodinách. Ale moje myšlienky boli smutné. A tak som rozmýšľala, že pripravím aj ten piaty tanier, ktorý síce bude prázdny, ale deti som nechcela privádzať do smútku. Tak som od tohto úmyslu upustila. Prišiel večer, stôl bol prestretý. Hovorím deťom: „Vstaňme. Ideme sa pomodliť.“ Len čo som to dopovedala, zazvonil u nás zvonček. Išla som otvoriť. Vo dverách stál brat Miško Oravec, ktorý nás už tiež predišiel do večnosti. Ten sa s nami pomodlil a ten piaty tanier bol tiež na

stole – ale plný. Moje srdce bolo naplnené radosťou a vďačnosťou. Bol to Boží posol, Boží anjel. Bol to brat citlivý na bolesť a potreby iných. Neobišiel ani vdovu, ani sirotu. Počul hlas Ducha Svätého, Ducha, ktorý nás potešuje aj v tých ťažkých situáciách nášho života. Priala by som si, aby aj v našej cirkvi v našich zboroch sa rodili Boží poslovia, ktorí by mali citlivé a ochotné srdce tam, kde treba a aby som bola medzi nimi aj ja. Vianoce môžu byť zložitým obdobím pre tých, ktorí prežívajú stratu milovanej osoby, zdravotné ťažkosti, stratu zamestnania atď. Ale ak sú naše cesty skutočne pred jeho zrakom, nemusí nás to viesť do strachov. Ak si uvedomujeme, že náš život je pred zrakom Hospodinovým, nás môže viesť k uspokojeniu, že on nás skutočne vedie a pomáha nám a posilňuje nás. (Iz 41, 10).

Vďaka Pane, že dopúšťaš pre nás také chvíle, aby sme Ťa vždy oslavovali a učili sa cestám podľa Tvojej vôle. Pán Ježiš prišiel na svet preto, aby pozdvihol tých, ktorí klesajú, prišiel uzdravovať skrúsených srdcom. Sviatok narodenia Ježiša Krista nech je pravým podnetom k pravej oslave Boha, aby sme našli pokoj duše.

□

Foto: LUBO BECHNÝ

Text: JANA NAGAJOVÁ
Foto: DANIEL NAGAJ

ROZPRÁVKA Z KUCHYNE

Dobrá mamka kuchyňa jedného neskorého večera začiatkom decembra pobudila celú linku, potravinovú skriňu i policu s vešiačkami.

„Ešte nespíte, budeme mať dôležitú poradu!“

Varešky, misky, hrnce, dózy a všetky ostatné veľké i malé kuchynské potreby si rýchlo pretreli oči. Najskôr chceli rozsvietiť lampu, ale pomohol im mesiac. Nakukol cez záclonu a rozhodol sa, že nezalezie za oblak.

„Vy, čo ste s nami vlni neboli, ešte neviete, čo sa chystá. Ale ja vám to hneď vysvetlím.“ – začala mamka kuchyňa.

„Zajtra sa začína advent, už je pripravená čečina a sviečky na adventný veniec. Máme štyri týždne času, aby sme spravili všetko, čo treba. V pondelok začíname!“

„Prvý budem pracovať ja!“ – vychvaľoval sa luskáčik na orechy. Vyskúšal si, či mu dobre cvaká čeľusť.

„Dávaj pozor, aby si zasa nepricvikol niekomu prsty ako minule!“ – krotila ho varecha.

V pondelok poobede prišli mamičkine ruky i detské ručičky a začali sa diať VECI:

Zo spodnej zásuvky dôstojne vyšiel starý zošit s kuchárskymi receptami. Ten, ktorý používala ešte stará mamička dnešnej mamičky. Roztvoril sa na ošúchanej strane, kde bolo úhladným písmom napísané: VIANOČNÉ MEDOVNÍČKY.

Veľká misa so zatváracím vekom vyskočila na kuchynskú linku. Váhy odvážili múku a cukor. Sito všetko pozorne preosialo. Chladnička otvorila dvierka, aby z nich mohli vystúpiť vajčička a rastlinný tuk. Z hornej poličky zoskočila škatuľka so sódou bicarbónou a zo spodnej drevená dózička s mletou voňavou škoricou. Sklená fľaša ponúkla lyžici, aby si z nej nabrala tekutý med.

„Nech sa len cesto nahladko vymiesi, nesmú v ňom zostať žiadne hrudky, lebo to by nebolo ono!“ – znepokojoval sa valček zavesený na klinci v potravinovej skrini.

„Sem, sem, nech ide sem!“ – zapriadla chladnička moto-

rom. „Ja ho budem až do zajtra pekne chladit', aby sa uležalo.“ „Ale nie aby si zbytočne otvárala dvierka!“

Na druhý deň bolo všetko ako má byť. Papier na pečenie zašušťal a povystieral sa na štyri plechy. Tabla i valček sa napudrovali hladkou múkou, aby sa na ne nelepilo cesto. Z farebnej kovovej škatule vypochoďovali formičky-vykrajovačky: prasiatko, ovečka, ryбка, motýlik, srdiečko, hviezdička, hríbik a stromček. Nôž zaklopal na vajce, aby sa otvorilo a vypustilo do hrnčeka žltok s bielkom. Vidlička ich rozšľahala a zviazané husacie pierka sa tešili, že sa zasa budú hrať na maliara natierača. Miska podávala nalúskané orechy.

„Už som dobre vyhriata! Šup sem s tými plechmi!“ – usmievala sa naširoko plynová rúra. O nejaký čas sa z nej začala rozlievať medovníková vôňa nielen po celej kuchyni, ale po celom byte.

„Chňapky, kde ste? Švihom, poďte sem! Hádam len nechcete, aby sa nám niečo pripáľilo?!“

Ale nervozita nebola namieste. Veď chňapky z vianočnej látky boli veľmi šikovné a skúsené. Ako na bežiacom páse vytáhovali plechy s akurátne upečenými medovníčkami a ešte aj stihli dávať pozor na ruky, aby sa nepopálili.

Na vychladnuté lesklé koláčiky s orechovou ozdobou čakala veľká škatuľa vystlaná alobalom. Presne na Štedrý večer putovala škatuľa, gitara a spevníček s vianočnými piesňami k starčekom a starenkám do domova dôchodcov a odtiaľ tam, kde bývali deti na vozíčkoch. Škatuľa tam zostala, ale gitara so spevníčkom sa vrátili.

„Rozprávajte, aké to tam bolo!“ – vypytovali sa všetci nedočkavo.

A tak si celá kuchyňa vypočula rozprávanie o ústach, ktoré sa smiali, aj o očiach, v ktorých sa blyšťali krištáľové kvapky. O tom, že mamičkine ruky a detské ručičky dali do tých medovníčkov nejaké zvláštne, neviditeľné prísady, lebo boli lepšie ako najdrahšie zákusky z cukrárne. ■

Text a foto: STANISLAV BELIŠ

ŠTEDROVEČERNÍ HOSTIA

Keď sme sa raz spýtali detí, či nepozveme niekoho na Vianoce, okamžite súhlasili so slovami: „Nás je veľa a niekto je sám“.

Doviedol som teda k štedrovečernému stolu bezdomovca. Ako sa to stalo? Rád sa túlam po lesoch v každom ročnom období, bez ohľadu na počasie. Nakúkam do každého búčľavého stromu a prezerám diery, ktoré si vyďobali vtáčiky, občas kontrolujem krmidlá pre zver, či je v nich dosť potravy. A v jednom som našiel ležať človeka.

„Čo tu robíš?“, pýtam sa.

„Ležím“, zaznela jednoduchá odpoveď.

Potom mi porozprával, že už niekoľko rokov mu toto krmidlo slúži ako spálňa. Len si ho trochu upravil, aby mu tam nepršalo a nesnežilo, vystlal senom a starým kabátom, aby mu nebolo zima. Bytom mu bola hora, krmidlo spálňou.

Pozval som ho teda k nám na štedrý večer. Najskôr váhal, no potom súhlasil.

Keď prišiel, najskôr sme mu ponúkli kúpeľňu s uterákom a nejakým čistým oblečením. Po chvíli vyšiel z kúpeľne nový človek. Možno sme z toho mali väčšiu radosť ako on. Pomyslel som si: „Ako ľahko sa dá očistiť telo, ale čo duša... Nevie.“

Odvtedy ho navštevujem každé Vianoce už šesťnásť rokov. A zakaždým mu k balíčku priložím verš z Biblie. Verím, že Pán Boh tieto verše pospája a vloží do jeho duše a možno sa raz stretne v Božom kráľovstve.

Som vďačný manželke a deťom, že nikdy nezaváhali ani slovom pri pohľade na človeka, ktorého som pozval, ale prijali ho s pokojným, láskavým úsmevom.

Neskôr sa stalo, že sme pozvali iného bezdomovca. Aj toho sme po vykúpaní vyobliekali ako ženícha. Žiaľ, ako sme sa dodatočne dozvedeli, tento zomrel na smetisku, kde býval. Tam ho našli – vraj infarkt.

Nezáleží na tom, kde a ako človek zomrie. Záleží na tom, či zomiera zmierený s Bohom, alebo nie. Vari sa fragmenty z Božieho slova, ktoré som mu dal, dotkli aj jeho. Možno sa aj s týmto raz stretne...

A pokiaľ ide o Vianoce posledných rokov, už nie ja, ale deti (sú už veľké) samy rozmyšľajú o tom, koho pozveme k štedrovečernému stolu. A tak mám každé Vianoce doma návštevu, lebo „nás je veľa a niekto by mohol byť sám“.

OČAMI MANŽELKY ĽUBOSLAVY

Vianoce s našimi hosťami sa pre mňa stali samozrejmosťou. Aj vtedy, keď deti boli ešte malé – jeden človek navyše z hľadiska príprav nič neznamenal. A vari ani nemusím opisovať predvianočný zhon – nákupy, pečenie, varenie, medzi tým upratovanie až po výzdobu stromčeka. Jednoducho som sa snažila, aby boli Vianoce také, aké majú byť. Aby bolo dosť napečené, darčeky pekne pobalené, stromček aj stôl vyzdobený. Bolo toho na mňa pri troch malých deťoch dosť.

Osobitné sa pre mňa však stali jedny z nich.

Všetko som stihla, potešili sme sa z darčiekov, večera bola za nami, rodina žiarila pokojom a šťastím. V byte zostalo ticho. Sadla som si do obývačky – a pozerala som na to, čo ma ešte čaká – poupratovať hromady, papierov, sáčkov, stužiek, v kuchyni kopa riadu. Až mi bolo smutno z toho, koľko roboty a v okamihu je po všetkom.

No na tie jedny Vianoce nikdy nezabudnem. Zrazu akoby daktó šťukol vypínačom, v unavenej hlave sa mi rozjasnilo. Veď nie je po všetkom. Teraz sa to iba začína! Až teraz môžem vychutnávať pokoj, radosť a slávnosť Vianoc.

Vtedy sa môj pohľad na tieto sviatky zmenil. Nie, ten krátky čas pri stromčeku nie je všetko, to nie je podstata Vianoc. To je len symbolický začiatok Veľkého sviatku narodenia a pokoja. ■

MONOLÓG SO SEBOU A DIALÓG S BOHOM

Rozhodol som sa prepísať básne mne neznámej autorky, lebo ma veľmi dojali svojou úprimnosťou a nežnosťou, i keď ich poetická hodnota nie je až tak vysoká. Predstavujem si, že autorka bola žena, ktorá vyrastala na Záhorí v smutnom prostredí.

Podľa datovania básní a ich obsahu som sa pokúsil zrekonštruovať jej život:

- Narodila sa okolo roku 1930 niekde na Záhorí (asi v Borskom Jure). Tu ju vychovávali nevlastní rodičia.
- Obrátila sa v roku 1946 v spoločenstve veriacich v Starej Turej.
- Vydala sa r. 1958 a presťahovala sa za svojím mužom do Ozdína. Tu sa jej narodili deti – asi dvaja-ťaja synovia.
- Ich manželstvo sa dostalo do vážnej krízy niekedy v 60-tych rokoch. Pravdepodobne postupne. Vyústilo to do rozchodu, ale autorka sa predsa rozhodla v roku 1970 vrátiť k mužovi – aj k viere v Boha, lebo aj duchovne sa ocitla v ťažkom postavení...
- Od tej doby už nespomína v básňach svojho muža. Nevie, či sa definitívne rozišli, či on zomrel. Stojí na čele svojej rodiny sama ako matka, zápasí s hmotnými aj výchovnými starosťami, klesá pod

bremenom starostí a neraz si je neistá, či sama sa nedopúšťa vážnych chýb pri výchove svojich detí. Silu čerpá zo svojej úprimnej viery v Boha.

- No roku 1975 sa dostáva vari do najťažšej skúšky svojho života a svojej viery. Vážne ochorela a jej život je ohrozený. Dostáva sa do Lučenca, zrejme do nemocnice. Tu píše svoje posledné básne. Tu sa vyznáva z najvážnejšej krízy či otrasov svojej viery v Boha. Na konci roku 1979 ju operovali, no jej zdravotný stav sa nezlepšuje. Jej posledná báseň má dátum z januára 1980. A to je asi súmrak jej života pred neodvratným koncom.

Jej básne mi pripomínajú Vyznania svätého Augustína. Často sa rozpráva s Bohom, vyrozpráva v nich svoju radosť, neskôr svoj žiaľ a zápasy o vieru, o poslednú istotu života. Často hovorí sama so sebou. Hoci forma jej básní nie je dokonalá, ale ich duch, úprimnosť autorky je strhujúci, dojíma čitateľa – mňa a ostatných. Mrzí ma, že o autorke neviem bližšie okolnosti, jej meno a podrobnejší životný príbeh. Možno, že som ju vídal aj v modlitebni baptistov v Lučenci koncom 70-tych rokov minulého storočia, kde som sa dostal a slúžil ako kazateľ zboru.

Pavel Kondač

Domov

Ako vám všetkým závidím,
vám, ktorí teplý domov máte,
vám, ktorí bolesť samoty nepoznáte.

Vás vedie pevná ruka otcova,
vás hreje teplý matkin hlas,
v láske a v radosť trávite žitia svojho čas.

Silní ste v boji života,
lebo vám radu má kto dať,
na strane tých čo zvíťazili, môžete hrdo stáť.

Po práci dennej ustatí sa domov vraciate
a v jeho teplom ovzduší na všetko zabúdate.

Je pre vás miesto oddychu, radosti, pokoja,
čo darmo inde chcete nájsť:
to všetko pre vás domov má.

Bez neho pusto je a chladno,
na tvári slzy a v srdci žiaľ,
bez neho žiť je tak ťažko,
v radosť, v bôľ si vždy sám,
bez neho život bremenom sa stal.

Borský Jur 20. 2 (?) 1954

Modlitba matky

Aké to krásne je, matkou byť!
Vznešené poslanie daryne života si vyplniť.
Ako to dobre je, synov mať,
smieť o nich starať sa, mať koho milovať.

Aké to šťastie je:
v rodinnej pohode svoje dni tráviť,
nemusieť u cudzích podnájomníkmi byť.

Aká je veľká zodpovednosť
deti si správnou cestou viesť,
rozumne k poslušnosti vychovať,
svedectvom svojho života Teba im, Pane, niešť.

Nie je to pre mňa ľahké
v úlohe matky obstať,
aby som dobre splnila ju,
od Teba mnoho musím dostať.

Nešetri, prosím, Pane!
Ja v tejto veci nemôžem byť skromná.
Zo zdrojov ponúkaných
dovoľ mi čerpať do dna!

Ozdín 8. marca (MDŽ) 1975

Cudzí a vlastný chlieb

Kedysi, keď dieťaťom som bola,
vyčítali mi, že cudzí chlieb jem,
čo z cudzieho padával stola na vysušenú zem.

Chlieb, ktorý mnoho chutí mal,
na mnohých poliach vyrastal,
celistvosťou (?) jeden voniaval,
neslaný, horký druhý bol.

Chlieb, čo rôznu cenu mal,
chlieb, čo mnohé ruky dorábali,
chlieb, milodarom čo sa nazýval,
chlieb, ktorým sa hladní nasýtili.

Býval to chlebič darovaný
od darcov, čo som nepoznala,
láska im k tomu povel dala,
a preto, i keď cudzí,
chlieb predsa požehnaný.

Dnes na vlastnú keď žijem päsť,
inú chuť chleba poznávam:
po práci zasluženej si k nemu sedávam.
Dnes, i keď nie vždycky masťný,
jedávam chlieb vlastný.

Že môžem vlastný chlieb jesť,
Tebe bud', Otče, za to česť!

Borský Jur 26. júna 1956

Mám domov!

Ten malý kúsok neba na zemi darovaný
si ako oko v hlave chrániť chcem.
Jak bez neho je ťažko v svete žiť
to dobre viem.

Ten malý kúsok neba domovom nazývaný
jak ľahko by sa vedel peklom stať,
ak v jeho spoločenstve
nedokázali by si odpúšťať!

Ten malý kúsok neba na zemi,
čo rodinou sa volá tiež,
jak rýchlo by sa mohol rozpadnúť,
keby sa duchom porozumenia a lásky
nemohol ovládnuť!

Ten malý kúsok neba čo všetci ťa radi máme,
najlepšie v Tvojom zmocnení
si šťastný zachováme.
Chráň nám ho, drahý Pane!

Ozdín 15. nov. 1972

Modlitba mladosti

Nie, neprosím Ťa o bohatstvo
a slávu nežiadam si tiež,
netúžim ani po pohodlí,
nevolám, abys' kríž mi vzal.
O jedno prosím, aby si mi dal,
modlitbu moju iste vieš,
počuješ všetky moje vzdychy
a tajnú túžbu srdca znáš,
keď vysielam Ti hlas svoj tichý,
vždy sa mi ozývaš.

Počuj i teraz, ozvi sa mi,
keď ruky k Tebe vystieram,
daj poznať štedrosť svojich dlani
a moje napln sám.

Mám srdce plné lásky, citov
a darovať ich chcem,
mám život Tebou darovaný –
nech pre seba ho nežijem!

Ja neviem, koho si mi vyvolil,
či ešte mi len chystáš,
kto so mnou pre Teba by žil
a kedy mi ho dáš.

No prosím zaňho,
i keď to prosba smutná je,
pretože verím svojmu Bohu,
na vypočutie mám nádeje.

Doteraz stále iba čakám,
ako mi určíš život žiť
a čím dni všedné vyplniť –
či ďalej sama a či spolu?
Nauč ma konať Tvoju vôľu!

Borský Jur 1. jan. 1955

Upozornenie

Na moje dvere zaklopala smrť.
Strachom som celá zdúpnela.
Koľkokrát život vyčerpala už,
odísť však z neho by som nechcela.
Ešte by po mne zostala nedokončená úloha
a vytrhnutá uprostred –
aká by som bola úbohá!

Viem, život smrťou nekončí,
len v inej podobe sa začína.
No predsa prosím: daruj mi
kým príde moja hodina!

Lučenec 22. nov. 1976

PRI KOLÍSKE PIESNE „TICHÁ NOC, SVÄTÁ NOC“

Pamätná kaplnka na Kostol sv. Mikuláša

Text a foto: VLADIMÍR DVOŘÁK

V auguste roku 2007 sme mali vzácnu príležitosť stráviť niekoľko dní v mestečku Oberndorf, kde na Vianoce r. 1818 prvý raz zaznela slávna pieseň „Tichá noc, svätá noc“. Navštívili sme kaplnku (Tichej noci), múzeum Tichej noci, Kostol sv. Mikuláša a iné pamätné miesta, súvisiace so vznikom tejto piesne. Veľa sme sa o tom dozvedeli a radi by sme sa s tým rozdelili aj s čitateľmi. Azda im bude milé, keď na Štedrý večer po zaspievaní tejto piesne si o tom pri rozsvietenom stromčeku niečo prečítajú.

Oberndorf je historické lodnícke mestečko asi 20 km severne od Salzburgu pri pohraničnej rieke Salzach, po ktorej sa kedysi z rakúskej Soľnej komory (Salzkammer) prepravovala soľ do Nemecka a ďalej do sveta.

Keď kňaz kostola sv. Mikuláša Josef Mohrna na Vianoce r. 1818 pripravoval štedrovečerné bohoslužby, trápili ho veľké starosti: organ v kostole prestal fungovať. (Hladné kostolné myši vraj poprehryzáli mechy). Najbližší opravár bol pomerne ďaleko a bolo nemysliteľné, aby organ do Štedrého večera mohol opraviť. Aké však budú slávnostné štedrovečerné bohoslužby bez velebného zvuku tohto kráľovského nástroja?

Josef Mohr sa obrátil na svojho priateľa Franza Xavera Grubera, bývalého učiteľa a organistu v neďalekom Arnsdorfe a požiadal ho, aby zhudobnil jednu jeho staršiu vianočnú báseň pre dva hlasy so sprievodom, keďže organ bol nemý.

F. X. Gruber priateľovi ochotne vyhovel, ihneď sa dal do práce a čoskoro bola nádherná, dojímavá a neskôr slávna pieseň napísaná. Ale nielen napísaná! Do večera ju stihli nacvičiť a pieseň zaznela na štedrovečerných bohoslužbách. J. Mohr spieval tenor, F. X. Gruber bas a hral na gitaru a zbor sa pridol opakovaním záverečnej vety.

Pieseň sa veľmi páčila, ba priam chytila za srdce všetkých poslucháčov. Veď okrem radostnej vianočnej zvesti vyjadrovala po hrozných napoleonských vojnách aj všeobecnú túžbu po mieri a pokoji na svete.

Po sviatkoch prišiel organ opraviť organár Carl Mauracher z Fügenu v Zillertale. Aj jemu sa Tichá noc veľmi zapáčila a so speváckymi rodinami Rainerovcov a Strasserovcov ju potom rozniesli po celom Nemecku, ba po celej Európe. R. 1822 ju spievali na zámku Bubenberg pred rakúsko-uhorským cisárom Františkom I. a jeho hosťom ruským cárom Alexandrom I. R. 1839 ju Rainerovci spievali v New Yorku. Tak sa táto pieseň dostala do Ruska i do Ameriky a okolo

roku 1900 už bola zásluhou nemeckých misionárov známa na všetkých kontinentoch.

Kostol sv. Mikuláša, kde Tichá noc zaznela prvý raz, veľká povodeň zničila, neskôr bol znovu postavený na bezpečnejšom mieste, ale na jeho pôvodnom mieste postavili v r. 1937 pamätnú kaplnku, ktorú sme aj my navštívili a obdivovali.

Podobnú kaplnku (Bronners Silent Night Memorial Chapel) postavili nemeckí vystaňovalci vo Frankenmuthe v Michigane v USA. Na 200. výročie vzniku Tichej noci v r. 2018 v nej pripravujú veľkú výstavu s textami piesne vo vyše 200 jazykoch a dialektoch.

Vianočná pieseň Tichá noc sa tak stala ozaj najsvetovejšou piesňou (hitom), je preložená dnes už asi do 330 jazykov a možno o nej povedať, že skutočne spája ľudí a národy po celom svete.

Ako dôkaz pripájam udalosť, ktorú rád rozprával môj otec, kazateľ Josef Dvořák:

Vzpomínám na jeden Štedrý večer v 1. svetovej válke. Leželi sme v zákopech a pomerně blízko byly zákopy nepřátelského vojska. Celý den jsme se navzájem ostřelovali. Až když nastala tma, střelba utichla. O půlnoci vystoupil na jedné straně voják beze zbraně, došel asi do poloviny vzdálenosti mezi zákopy a zvučným hlasem zazpíval do noci píseň „Tichá noc“. Když skončil, vystoupil ze zákopu na druhé straně voják, také beze zbraně, postavil se vedle prvního a i on zazpíval Tichou noc ve svém jazyku. Potom si oba podali ruce, objali se a odešli každý na svou stranu. Jakmile se rozednělo, začala nelítostná palba znovu.

Kiež by táto posledná veta nemusela byť napísaná! Ale tak bude asi, až príde Pán Ježiš druhý raz a ujme sa vlády na zemi. Príď skoro, Pane Ježišu! ■ *(Rozsievač 10/2007)*

DIALÓG

mladých

7/2008, I. ročník

EDITORIAL

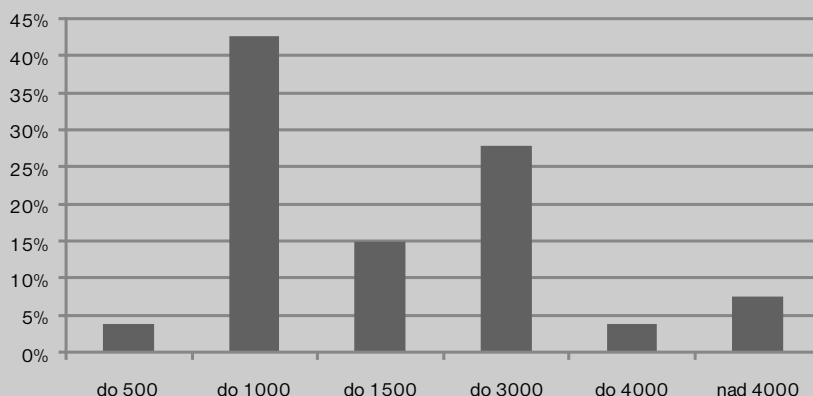
Ráno ako každé iné. Pretieram si oči, naozaj sa mi nechce vstávať do školy. Rozmýšľam, koľko stresu čaká na mňa dnešný deň. Mám pár dní pred stužkovou, napätie vrcholí a ja by som najradšej ostala ležať vo vyhriatej posteli. Napokon sa premôžem (nejakú dávku zodpovednosti predsa mám) a vstávam, prichádzam k oknu, odťahujem záves a... vonku na mňa čaká totálny šok. Chumelica ako na severnom póle a celá záhrada plná snehu. Pre niekoho to môže byť len nutná súčasť ročného obdobia, pre niekoho zasa len istá fáza skupenstva vody, niekomu sa zasa rozžiaria oči, keď si predstaví sám seba, ako sa v tom snehu váľa, sánkuje, lyžuje alebo boarduje.

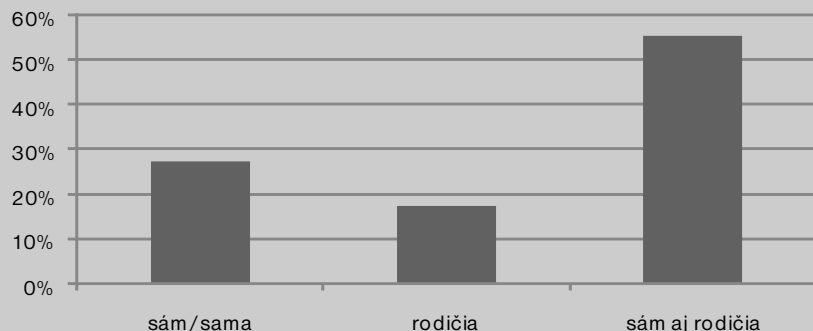
Nech ste už na tom akokoľvek, neverím, že by si niekto z nás pri slove „Vianoce“ ako prvé predstavil vyzdobený stromček pod palmou a my pri ňom v plavkách, slaní od morskej vody. Snež v tomto kontexte pre nás všetkých to čaro má. Aj Vianoce. Slávime ich všetci, a predsa každý inak. Niektorí pompézne, niektorí symbolickejšie. Často sa ale stáva, že kresťania popri všetkom tom zhone zabúdajú, o čom Vianoce naozaj sú. Viac myslia na darčeky a na „moriaka“, málokto sa uspokojí s „kaprom“ a meditáciou nad narodením Krista... Kto vyhráva v našich životoch? Moriak alebo kapor?

Nada Máhriková

Koľko si ochotný/ochotná minúť na nákup vianočných darčiekov?

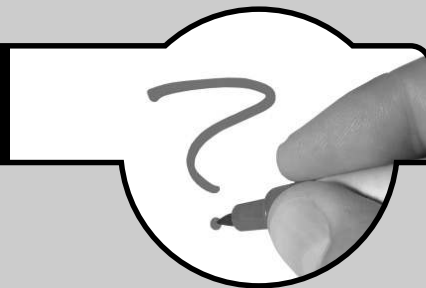

Financuješ si vianočné nákupy sám alebo ti niekto (napr. rodičia) pomáha?

redakcia

horúca TÉMA

kapor vs. moriak

„Vianoce, ša-la-la, nepípa mobil, som zúfala...“ Táto melódia sa ozýva v reklame jedného z mobilných operátorov. Koho však dnes naozaj zaujíma, čo sa za Vianočným „humbukom“ na uliciach a v obchodoch skrýva? Nie som si istá, či to je práve 24-mesačná viazanosť za výhodnú cenu. Je tu však niekto, kto sa zaviazal na viac ako dva roky. Kresťania oslavujú to, že príchod Pána nebol len výhodnou akciou na istú chvíľu. Bol to záväzok – záväzok voči Otcovi i voči nám. A my sa okrem vône koláčikov a stretnutia rodiny tešíme z poznania, že vtedy, tým pôrodom, sa napĺňa i fyzicky počiatok plánu záchrany. Na druhej strane, často vidíme, že rodinné tradície spojené s vianočnými oslavami utužujú rodinu a pomáhajú hlavne deťom všimnúť si, že tento čas je špecifickejší než inokedy. Krásne je, že ani vek nemení nič na radosť, ktorú Vianoce prinášajú, ak sme zakorenení a založení v láske; aby sme mohli so všetkými svätými vystihnúť, aká je to šírka a dĺžka, výška a hĺbka; a poznať Kristovu lásku, ktorá prevyšuje všetko poznanie; aby sme sa dali naplniť celou Božou plnosťou.

Tina Hudáková (PO)

So samotným zvykom dávania darčiekov na Vianoce nemám takmer žiaden problém, keďže je to jeden z mála zvykov, vychádzajúcich z kresťanstva, ktoré na Vianoce máme. Je to pekný zvyk a viem, že to vždy malo také svoje osobité čaro, keď sme ako celá rodina sedeli v obývačke, pri stromčeku, nikto sa nikde neponáhľal a bolo fajn.

Čo ma možno trochu irituje je to, ako si mnohí ľudia myslia, že dávanie darčiekov je vrchol Vianoc, že je to to najpodstatnejšie na celých sviatkoch, a že bez darčiekov vlastne ani Vianoce nemajú zmysel. A potom z toho, samozrejme, vyplýva celá nákupná horúčka, tlačenie v obchodoch...

Neviem celkom povedať, že aké sú moje vysnené Vianoce, stačí mi, keď sme celá rodina pokope a je nám dobre. To mi stačí na ideálne Vianoce.

Aj keď by som možno rád mal nejaké Vianoce hlboko v horách, v nejakej osamelej chate, plno snehu naokolo (čo som už dlho nezažil na Vianoce), v pokoji pri krbe, v ktorom by horel oheň... Ale to už je len prostredie. Nejaká forma. Obsah je aj teraz super.

Pavol Jurčo (MI)

Vianoce... Vianoce... snažím sa opakovať si to slovo a uvedomiť si, o čom to vlastne je. Pri každom slove o tomto sviatku je cítiť závan komerčnosti, bez akéhokoľvek hlbšieho významu – a to nielen pre tých „vonku“, ale aj pre mnohých kresťanov.

Namiesto toho, aby sme oslavovali to, že na zem prišla naša jediná šanca a záchrana v tele človeka, tešíme sa z nového, namakaného stacionárneho bicykla. Nemyslím, že zmysel Vianoc úplne vymizol z našich myslí a srdiec – ostala aspoň tá forma... :)

Darčeka sú našim výmyslom – ďalším z výmyslov ľudstva. Boh nám ich „toleroval“ už veľa a vidí že si potrebujeme veľa vecí skrášľovať a obalovať do lesklého papiera. Nemyslím si, že by nám chcel zatrhnuť všetky darčeka, výzdobu a iné „podstatné veci“, len nech-ce, aby to bolo korunou nášho srdca.

Ja osobne mám rada darčeka – pokorne sa priznávam :) – krásne vyzdobené mestá – vie to potešiť oči, ale keby to malo zostať len pri tom, Vianoce skončia lusknutím prstov a naše oči začnú tešiť veľkonočné vajčka. Preto si chcem stále viac uvedomovať, čo znamenajú Vianoce pre mňa, môj život. Ten čas je obrovskou milosťou a znakom lásky, nie pretože sme dostali dar zabalený vo veľkej škatuli s červenou stuhou, ale preto, že prišiel v jednoduchosť, čistote a bol o to významnejší a dôležitejší. A takí by sme mali byť aj my, ja – robiť malé veci veľkého významu. Nielen teraz, ale stále. A chcem aby aj mojím vyznaním bolo to, že Ježiš je všetko, čo potrebujem, že je to viac ako dosť. To sú pre mňa ideálne Vianoce (aj keď sladkosti ma vždy potešia :)). Tešíme sa zo svetiel, dávame si darčeka, ale hlavne milujeme – pre niekoho sa to môže zdať síce veľmi obyčajné, ale je to najlepšie čo môžeme dať a dostať, a práve to nám najviac chýba. Láska robila veľké veci a Láska aj naďalej robí.

Markéta Lukáčová (ST)

Hovorí sa, že Vianoce sú sviatkami radosť, pokoja a lásky. Podľa mňa práve to by malo byť ich hlavným poslanstvom. Častokrát však dochádza k miernemu komerčne skreslenému a umelo vytvorenému sentimentálnemu pohľadu. Ľudia sa predbiehajú v nakupovaní darčiekov, prípravami v kuchyni a vianočnom upratovaní. Fakt, že Vianoce sa pre niektorých ľudí stávajú skôr biznisom, dokazujú už len samotné preplnené obchodné centrá. Ľudia žijú skôr v strese ako v radosťnom očakávaní a k mnohým hádkam v rodinách dochádza najmä v predvianočnom období. Popri tom všetkom by stačilo len na chvíľu sa pozastaviť a pouvažovať nad pravým významom týchto sviatkov. Skutočne sa zamyslieť nad slovami v Písme, keď „On z lásky k nám poslal svojho jednorodeného syna...“ Vianoce sú čas, keď si môžeme uvedomiť príchod toho Najdô-

ležiťšieho pre život každého z nás, a to by nás samo o sebe malo naplňať radosťou.

Posolstvo pokojných rodinných sviatkov je prínosné najmä pre dnešný uponáhľaný svet, keď robí ľuďom najväčší problém spomaliť a stíšiť sa. A to aj v prípade, že možno gazdinky nestihnú upiecť desať druhov pečiva, ale iba sedem a deti nedostanú najnovšiu verziu obľúbenej hračky, pretože v miestnom centre je už beznádejne vypredaná.

Čo sa týka dávania darčiekov, som zástanca, i keď nič netreba preháňať :) Skutočne by nemalo ísť o snahu partnerov dohnať nedostatok pozornosti počas roka drahými darmi alebo pre uponáhľaných rodičov vynahradiť zameškané kopou darčiekov. I keď si to neuvedomujú, pre deti je oveľa dôležitejší i prínosnejší čas strávený s rodičmi, či už pri hre, alebo spoločnej večeri.

Pokiaľ však ide o milé pozornosti, ktorými sa snažíme vyjadriť, že nám na tom druhom záleží, je to veľmi milá tradícia. Osobne som vždy veľmi rada, keď pod stromčekom nájdem balíček so svojim menom. Ani mi veľmi nezáleží na tom, čo sa ukrýva vo vnútri. Najkrajší je vždy pocit držať v rukách niečo, na čom si ten druhý dal záležať – treba brať do úvahy, že si musel darček vopred premyslieť, ísť kúpiť, čo v predvianočných tlačeniach nie je žiadna sranda :), a nakoniec ho i zabaliť a priniesť pod stromček. Už to samo o sebe je vyjadrením lásky. Keď som bola malá, nechápala som, prečo sa stará mama rozplakala pri pohľade na môj „amatérsky zostrojený“ vianočný zvonček a nie keď si odbalila najnovší výstrelok vtedajšej módy. S odstupom času som tomu porozumela. I dnes som veľmi rada, keď sa niečo vyskytne pod stromčekom a ešte radšej vyberám darčeky pre tých, na ktorých mi záleží.

Ideálne Vianoce? Pre mňa je to čas, keď sa skutočne môžem „zastaviť“, odbúrať každodenné problémy a pracovné povinnosti, stráviť pokojný čas v kruhu najbližších a zamýšľať sa len nad tým, čo je skutočne dôležité...

Zuzka Gavorová (ZA)

hlas z Brna

Pýtate sa, prečo môžete v tomto vydaní Dialógu mladých nájsť aj niečo o brnenskej mládeži? Nebojte sa, nie je to tým, že by sme nedávali dostatočný pozor na geografii a dejepise počas našich mladších rokov. Plne si uvedomujeme, že Brno je české mesto. No ako viete, nie je od Slovenska vôbec ďaleko a dokonca máme veľa spoločnej histórie. A to nie je jediný dôvod, kvôli ktorému sa venujeme aj tejto mládeži. V prípade, že si myslíte, že to bude tým, že tu niekto študuje a navštevuje tunajšiu mládež – tak ste iba blízko. Našlo sa nás tu viac, takmer každý z iného mesta z celého Slovenska, a máme radosť nielen jeden z druhého, ale aj z toho, že sa môžeme spoločne zúčastňovať mládeže, biblických hodín, alebo niečoho, čo nám práve neprekývajú prednášky alebo semináre v škole. Preto by sme vám radi chceli priblížiť, ako vyzerá mládež v Brne...

Monika Kasalová (TT)

mládež CB Brno Kounicova - Veteráni

Jak už názov Veteráni napovídá, jedním z rysů pondělní části mládeže je poměrně vysoký věkový průměr. Ke společným programům se zde neschází jen vysokoškolští studenti, ale také ti, které by možná statistiky mezi mládeží již nezařadily, ale kteří zkrátka mají touhu se setkávat a trávit čas s ostatními věřícími lidmi.

Program mládeže je jakousi mozaikou několika tematických cyklů. Střídají se tak úvody k jednotlivým biblickým knihám, které si připravuje bratr kazatel, programy o dějinách dogmatu, které vedou sami mládežníci, večery, kde různí hosté představují křesťanské církve, či organizace. Od letošního roku se součástí této mozaiky staly misijní diskusní večery s názvem Hyde Park, které vznikly na základě zájmu nevěřících spolužáků znát na různá témata názory lidí věřících. Když už jsou Veteráni unavení, přichází na řadu mládeže filmové, písničkové, tvořivé či jiným způsobem relaxační.

mládež CB Brno Kounicova - Pátečníci

Pátečníci, část mládeže scházející se překvapivě v pátek, je naprosto jiného založení. Kromě toho, že ji tvoří lidé ve věku zhruba 15–24 let, je také mnohem živelnější než přednáškové ladění Veteráni. Programy jsou interaktivnější, zaměřené převážně na duchovní zakotvení a růst. Připravují si je mládežníci sami, stejně jako různé odpočinkové akce, například sportovního zaměření. Nezbytnou součástí mládeže jsou také hry, a to jak deskové tak i ty mnohem divočejší.

Přestože vše, co o nich bylo zatím napsáno je nesporně chvályhodné, mají jednu velkou chybu. Podle jejich vlastních slov se totiž smějí pouhých 23 hodin denně 6 dní v týdnu. Myslím, že až tento detail doladí, budou prostě dokonalí.

Katka Rausová a Terka Honsová

KOMENTUJTE témy z Dialógu aj z Dialógu mladých! Takisto ak radi píšete **BLOGY**, neváhajte a ozvite sa nám, radi vám dáme priestor pre uverejnenie! Svoje reakcie a iné príspevky nám posielajte na:

kianickova.eva@gmail.com

Takisto sa môžete zapojiť do diskusie na:

www.mesacnikdialog.sk

Tešíme sa na ďalšiu spoluprácu :)

redakčná rada (zatiaľ): **Eva Myjavcová (ZA)** (predsedníčka)
Bohuslav Piatko (BA)
Juraj Institoris (BA)

KONTAKTY:

vedúca redaktorka: **Eva Kianičková**
e-mail: kianickova.eva@gmail.com
mobil: **+421 903 822 042**

redakcia: **Jana Cabadajová**
Nad'a Máhriková
Peter Klein

grafické spracovanie: **Nad'a Máhriková**

NAMIESTO DVOCH OTÁZOK

Pre mnohých ľudí najdôležitejšia otázka, ktorá sa týka Boha, je otázka – jeho existencie. Existuje Boh, alebo nie? Ale dokazovať existenciu Boha je niečo podobné ako dokazovať existenciu autora knihy. Tak ako žiadna kniha by nebola napísaná bez svojho autora, tak by ani stvorenie neexistovalo bez svojho Stvoriteľa.

RASTISLAV BETINA

O tom, ktorý mení Vianoce i nás

Oveľa dôležitejšia otázka, ktorá sa týka Boha, je otázka – aký je Boh? Nás natoľko nezaujíma, či je niekto tam hore, ale či je niekto tu dole, niekto, kto vie, aké je to byť človekom, niekto, kto rozumie mojim potrebám, zápasom a bolestiam. Niekto, kto vie, čo to znamená radosť sa i plakať, dúfať i byť sklamaný, milovať i báť sa, namáhať sa a zažiť i neúspech, byť hladný i smädný, trpieť a byť osamelý. Ak je Boh len niekde tam hore, vysoko, bezpečne vzdialený od bolesti sveta a ľudského života, potom pre mňa tu dole to nemá až taký význam. Ale práve Vianoce zvestujú Boha, ktorý nie je niekde ďaleko, tam hore, ale je tu blízko, dole, dokonca bližšie, ako si si myslíme. Dieťa narodené v Betleheme dostalo meno Immanuel, čo znamená „Boh je s nami“. A vďaka svojmu dvojakému pôvodu, božskému i ľudskému, je s nami dvojakým spôsobom.

Je s nami ako človek.

Čo to znamená? Len človek rozumie človeku. Tak ako človek nevie, aké je to byť Bohom, aj keď je stvorený na Boží obraz, ani Boh by nevedel, aké je to byť človekom, hoci je jeho Stvoriteľom. Ale Boh sa stal jedným z nás. Od Vianoc nikto nemôže povedať: „Bože, Ty nevieš, čo je to báť sa, nevieš, čo je to trpieť, nevieš, čo je to túžiť a sklamať sa, nevieš, čo je to hladovať a trpieť nedostatkom, nevieš, čo je to plakať nad hrobom blízkeho, nevieš, čo je to byť sám, opustený všetkými.“ Od Vianoc už neplatí: „Bože, Ty nevieš, čo je to byť človekom“. Boh to vie, lebo sa stal človekom, jedným z nás. On to vie z vlastnej skúsenosti, On si ľudský život sám odžil, takže ho pozná i zvnútra, nielen zvonku. Bohu nič ľud-

ské okrem hriechu nie je cudzie. Immanuel je s nami ako človek, ktorý nám dokonale rozumie.

Je s nami ako Boh.

My nepotrebujeme len to, aby nám niekto rozumel a poľutoval nás. Potrebujeme, aby nám niekto pomohol. Potrebujeme, aby pre nás niekto urobil to, čo nikto z ľudí pre nás urobiť nemôže. Nikto z ľudí nemôže z nás zložiť bremeno vín a zbaviť svedomie ťarchy hriechov, ale Boh áno. Nikto z ľudí nám nemôže dať pokoj, ktorý prevyšuje ľudský rozum, pokoj uprostred nepokoja, ale Boh áno. Nikto nám nemôže dať skutočnú radosť, radosť väčšiu než chvíľkové rozptýlenie, ale Boh áno. Nikto nám nemôže dať zmysel života, ktorý dokonale uspokojí našu bytosť, ale Boh áno. Nikto nám nemôže dať nádej, ktorá siaha až za hrob, ale Boh áno. Nikto nám nemôže dať lásku, ktorá miluje aj nepriateľa, ale Boh áno. Nikto nám nemôže dať silu, keď už niet síl žiť a bojovať, ale Boh áno. Nikto nás nemôže potešiť nad hrobom blízkych tak, že nás preniesie aj cez najväčšie straty života, ale Boh áno. Lebo jemu je daná všetka moc na nebi i na zemi. Immanuel je s nami!

Vianoce znamenajú, že nič už nebude také, aké bolo, a že ani v našom živote už nič nemusí byť také, aké bolo doteraz. Lebo je tu Ježiš, ktorý zachraňuje od hriechov. Je tu Immanuel, ktorý nás sprevádza, vždy a všade, na každom mieste a v každej chvíli nášho života. Dokedy? „Hľa, ja som s vami až do skonania sveta!“ Až do konca s nami... ■

**RADOSŤOU PRE
ČLOVEKA JE DÁVAŤ
ODPOVEDE.
AKÉ DOBRÉ
JE SLOVO
V PRAVÝ ČAS!**

PRÍSLOVIE 15, 23

O Novoročné heslo pre Dialóg som požiadal levického kazateľa Cirkvi bratskej Štefana Evina, ktorý sa svojimi modlitbami i duchovnou podporou v nemalej miere zaslúžil o to, že sme loďku zvanú Dialóg položili na vodu a doplávali až na koniec prvého ročníka. Keď si toto prečíta, viem, že by mi povedal: Vďaka patrí Bohu. A ja mu, ako často pri našich rozhovoroch, poviem: Ale aj ľuďom....

...VÁM VŠETKÝM,
AUTOROM
I ČITATEĽOM,
ZA ÚČASŤ NA TVORBE,
ZA MODLITBY,
PODPORU
A ZÁUJEM
POČAS CELÉHO
UPLYNULÉHO ROKA

ĎAKUJEME!

Pod týmto heslom sa s Božou pomocou budeme snažiť plávať po celý nasledujúci rok.

*Za redakciu a redakčnú radu:
Bohuslav Piatko, šéfredaktor*

Foto: DANIEL NAGAJ

ZAPOJTE SA AJ VY DO TVORBY DIALÓGU

Január:

Má Cirkev bratská jasnú identitu?
Smerovanie? Víziu?

Zamyslite sa s nami na začiatku
roka v téme:

KAM KRÁČAŠ, CIRKEV BRATSKÁ?

Február:

Napĺňa cirkev vaše predstavy
o spolupráci pri výchove detí?

Ak nie, čo očakávate,
aby cirkev robila?

Zapojte sa do témy:

DETSKÝ SVET V CIRKVI

Marec:

Je nás dosť, aby mladí ľudia
uzatvárali manželstvá
v cirkevnom prostredí?

Ako fungujú manželstvá
veriaci – neveriaci?

Napíšte nám o Vás do témy:

ŽIVOT V ZMIEŠANÝCH MANŽELSTVÁCH

**Privítame Vaše názory
a postrehy:**

na našej e-mailovej adrese:
dialog@mesacnikdialog.sk

v diskusnom fóre na:
www.mesacnikdialog.sk

aj písané na adresu redakcie